

The background of the entire page is a close-up photograph of a metal mesh with a repeating circular pattern. Overlaid on the left side is a graphic consisting of several overlapping circles in shades of light blue and white. A solid blue horizontal bar spans the width of the page, starting from the left edge and ending just before the title text.

Jaarverslag 2013

STICHTING PENSIOENFONDS HOOGOVS
zeker nu, zeker later

Jaarverslag 2013

Vastgesteld door het bestuur van
Stichting Pensioenfonds Hoogovens
op 19 mei 2014

ir. W.J.H.M.B. Hamers, *voorzitter bestuur*
dr. R. Verhoef, *secretaris bestuur*

Inhoud

• Voorwoord	4
• Kerncijfers	6

Bestuursverslag

• Financiële positie	8
• Pensioenen	13
• Beleggingen	20
• Bestuursaangelegenheden	27

Verantwoording en toezicht

• Verslag Commissie van intern toezicht	32
- Reactie bestuur	34
• Oordeel Verantwoordingsorgaan	35
- Reactie bestuur	38

Jaarrekening 2013

• Financiële overzichten	40
- Balans per 31 december	40
- Staat van baten en lasten	40
- Bestemming van het saldo van baten en lasten	41
- Kasstroomoverzicht	41
• Toelichting op de jaarrekening	42
• Toelichting op de balans	44
• Toelichting op de staat van baten en lasten	49
• Risicoparagraaf	52

Overige gegevens

• Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	60
• Actuariële verklaring	61
• Informatie omtrent de uitvoeringsovereenkomst	62
• Gebeurtenissen na balansdatum	63

Bijlagen

• Bijlage 1: Structuur Stichting Pensioenfonds Hoogovens	66
• Bijlage 2: Personalía	68
• Bijlage 3: Begrippenlijst	70

Summary

• Key figures	76
• Financial policy and risk	77
• Financial statements	78

Voorwoord

Continuïteit en verandering

Ontwikkeling financiële positie & besluiten toeslagverlening en premie

Het bestuur is verheugd te kunnen constateren dat de financiële positie van de Stichting Pensioenfonds Hoogovens in 2013 is verbeterd. De dekkingsgraad steeg van 111,2% naar 117,3%. Daarmee ligt de dekkingsgraad ultimo 2013 boven het vereist eigen vermogen (117,1%) en ook boven de verwachting in het herstelplan (113,0%). Achtergrond van deze verbetering is dat in 2013, net als in 2012, het gerealiseerde rendement op de beleggingen veel hoger is uitgekomen dan de groeivoet van de verplichtingen. In deze cijfers is rekening gehouden met de uitkomsten van een onderzoek naar de fondsspecifieke ervaringssterfte. De verwerking hiervan heeft in 2013 geleid tot een neerwaarts effect op de dekkingsgraad van 1%-punt.

Eind 2013 is bezien of de financiële positie voldoende bestendig is voor het weer verlenen van toeslagen. Na een uitvoerige discussie heeft het bestuur toen besloten de pensioenen nog niet aan te passen aan de ontwikkeling van lonen en prijzen. Vervolgens heeft het bestuur, gezien de bestendigheid van de financiële positie (drie kwartaaleinden een dekkingsgraad boven het vereist eigen vermogen), op 25 april 2014 besloten om per 1 juli 2014 een toeslag te verlenen aan deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers van 1%.

Voorts is in 2013 besloten de pensioenpremie voor 2014 op het niveau van de premie van 2013 te handhaven (met de maximale opslag van 22%). Conform afspraken tussen sociale partners in 2013 wordt, indien eind 2014 meer premie is ontvangen dan benodigd voor de inkoop van de opbouw van pensioenaanspraken, het eind 2014 resulterende surplus aangewend voor het inkopen van een deel van de backservice voor de actieve deelnemers.

Regeling 2014

Per 1 januari 2014 is de pensioenregeling aangepast op basis van de uitkomsten van het overleg van sociale partners IJmuiden. Vanaf dat moment is sprake van één pensioenregeling voor alle deelnemers. De versoering van het fiscale kader en de verhoging van de AOW-leeftijd impliceren een verhoging van de pensioenrichtleeftijd van 65 naar 67 jaar en verlaging van de opbouwpercentages. Ook wordt vanaf 2014 een partnerpensioen opgebouwd ter hoogte van 70% van het ouderdomspensioen. Alle aanspraken zijn actuariel neutraal herrekend naar 67 jaar in combinatie met de mogelijkheid de ingangsdatum te vervroegen. Zo hebben deelnemers de ruimte het pensioen aan te laten sluiten op persoonlijke omstandigheden.

Review beleggingsbeleid

De in de loop van 2011 gestarte review beleggingsbeleid is in mei 2013 afgerond. Op basis hiervan is de pensioen-doelstelling (risicohouding en toeslagambitie) opnieuw vastgesteld. Ook is als onderdeel van het reguliere proces de jaarlijkse cyclus inzake pensioen-doelstelling, herijking van de strategie en het beleggingsproces opnieuw ingesteld. Deze activiteiten hebben overigens niet geleid tot wezenlijke aanpassingen in de financiële strategie of het beleggingsbeleid.

Keuze bestuursmodel Wet versterking bestuur pensioenfonds

Het bestuur heeft zich in 2013 diverse malen gebogen over de consequenties van de Wet versterking bestuur pensioenfonds. Dit mede aan de hand van een evaluatie en diverse bijeenkomsten met achterbannen (inclusief Verantwoordingsorgaan (VO) en Commissie van intern toezicht (CIT)). Na analyse en afweging van de aspecten van de voorliggende modellen heeft het bestuur eind 2013 gekozen voor het paritaire model. Redenen voor dit besluit zijn de voorkeur van achterbannen voor directe bestuursdeelname, de al in 2012 doorgevoerde wijzigingen in omvang en samenstelling van het bestuur, het vervallen van een potentieel voordeel van het omgekeerd gemengd model (minder organen) alsmede de kennis en competenties van de vertegenwoordigers van de achterbannen. Deze keuze wordt medio 2015, één jaar na implementatie, geëvalueerd.

De lat voor bestuurders ligt steeds hoger. Daarom is in 2013 veel aandacht besteed aan bevordering van geschiktheid van nieuwe en zittende bestuursleden. Voorts zijn in overleg met achterbannen de stappen beschreven die kandidaten voor het bestuur dienen te doorlopen voorafgaand aan toetreding tot het bestuur.

Nieuw FTK en nieuw pensioencontract

Per 1 januari 2015 is een verdere inperking van het fiscale kader voor pensioenpremies (Witteveenkader) voorzien, de parlementaire behandeling hiervan is echter nog niet afgerond. Verder buigen de landelijke sociale partners en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich al enkele jaren over aanpassingen in het Financieel Toetsingskader (FTK), als uitwerking van het centraal pensioenakkoord. Tot nu toe heeft dit nog niet geleid tot een uitkomst. Dit heeft een vertragende werking op enkele cruciale dossiers bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens, zoals aanpassing van de pensioenregeling en de herziening van de beleidsstaffel. Beide punten (FTK en verdere versoering Witteveenkader) zullen in de loop van 2014 naar verwachting aanleiding geven tot aanpassing van de pensioenregeling, uit te voeren door sociale partners IJmuiden.

Ondanks de voortdurende onduidelijkheid ten aanzien van het FTK heeft het bestuur de discussie over de beleidsstaffel opgepakt met als doel de resultaten hiervan met sociale partners IJmuiden te delen. Verder is in 2013 gestart met het toetsen van de risicobereidheid bij achterbannen. Stichting Pensioenfonds Hoogovens heeft begin 2014 in een aantal paneldiscussies de risicobereidheid van deelnemers getoetst. Uitkomst is dat de geprefereerde risicohouding en het beleggingsbeleid sporen met de huidige positionering van het pensioenfonds. Deze uitkomsten sterken het bestuur in de bestaande keuzes ten aanzien van de huidige risicopositionering van het pensioenfonds.

Afrondend

Het jaar 2013 heeft verder herstel gebracht, waarmee de basis is gelegd voor een toeslag van 1% per 1 juli 2014. Tal van onderwerpen zijn in 2013 de revue gepasseerd, met name de aanpassingen in de pensioenregeling, de bestuursstructuur en de afronding van de review beleggingsbeleid. Aan al deze onderwerpen heeft het bestuur veel aandacht besteed.

Het bestuur is daarbij continu op zoek naar verbeteringen. Dit krijgt concreet vorm via activiteiten gericht op het evalueren en ontwikkelen van I) de financiële strategie en de beleggingen, II) implementatie van aanpassingen in de pensioenregeling, III) bestuurlijk functioneren en IV) de bestuurlijke organisatie.

In 2014 komt naar verwachting nieuwe wet- en regelgeving beschikbaar (al dan niet in concept). Dit zal opnieuw veel aandacht en energie van Stichting Pensioenfonds Hoogovens vergen, zowel van het bestuur als de uitvoeringsorganisatie. Het continueren van verbetering van de performance en de financiële positie van Stichting Pensioenfonds Hoogovens maakt verder herstel van toeslagverlening mogelijk.

Beverwijk, 19 mei 2014

Wim Hamers, *voorzitter bestuur*

Rob Verhoef, *secretaris bestuur*

Kerncijfers (bedragen in mln. €)

	2013	2012	2011	2010	2009
Aantal verzekerden					
Deelnemers	9.605	9.824	9.893	10.267	10.775
Gewezen deelnemers	4.069	4.136	4.285	4.774	5.012
Pensioengerechtigden ¹	<u>15.498</u>	<u>15.649</u>	<u>15.782</u>	<u>15.948</u>	<u>15.662</u>
Totaal	29.172	29.609	29.960	30.989	31.449
Voorziening pensioenverplichtingen					
Deelnemers	2.490	2.566	2.292	1.956	1.761
Gewezen deelnemers	252	239	219	192	138
Pensioengerechtigden	<u>3.021</u>	<u>3.195</u>	<u>3.053</u>	<u>2.816</u>	<u>2.622</u>
Totaal	5.763	6.000	5.564	4.964	4.521
Kenmerken voorziening pensioenverplichtingen					
Rijpingsgraad (in %)	52	53	55	57	58
Duration	16	15	15	14	13
Gemiddeld gewogen rentevoet (in %)	2,7	2,3	2,7	3,5	3,9
Beleggingen					
Vastgoedbeleggingen	463	473	475	470	437
Aandelen	2.139	1.801	1.557	1.458	1.173
Vastrentende waarden	3.271	3.352	2.794	1.913	1.914
Derivaten ²	503	731	845	1.146	1.272
Overige beleggingen	<u>395</u>	<u>327</u>	<u>306</u>	<u>514</u>	<u>517</u>
Totaal	6.771	6.684	5.977	5.501	5.313
Solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	998	673	402	527	782
Dekkingsgraad (in %)	117,3	111,2	107,2	110,6	117,3
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3
Vereiste dekkingsgraad (in %)	117,1	115,1	114,9	115,4	115,4
Premie en uitkeringen					
Feitelijke premie	108	106	98	99	101
Kostendekkende premie	145	138	111	89	97
Uitkeringen	248	252	251	248	247
Toeslagen in %					
Ambitie deelnemers	1,25	2,01	1,76	1,25	0,50
Toegekend deelnemers	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Achterstand cumulatief	9,63	8,28	6,15	4,32	3,03
Ambitie pensioengerechtigden	1,56	2,87	2,61	1,57	0,71
Toegekend pensioengerechtigden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Achterstand cumulatief	12,71	10,97	7,88	5,13	3,51
Rendement in %					
Beleggingen	3,5	14,4	11,7	6,4	15,3
Groeivoet van de verplichtingen	-2,4	9,1	14,5	9,1	0,4
Vijfjaarsgemiddelde beleggingen	10,2	8,1	5,7	3,7	5,3
Vijfjaarsgemiddelde verplichtingen	6,0	10,9	8,5	4,8	4,6
Uitvoeringskosten					
Pensioenen (€ per deelnemer)	165	139			
Vermogensbeheer (% gem. belegd vermogen)	0,38	0,27			
Transactiekosten (% gem. belegd vermogen)	0,08	0,08			

¹ Exclusief ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen, ² Inclusief derivaten met een negatieve waarde

Bestuursverslag

Financiële positie

Dekkingsgraad en eigen vermogen

In 2013 steeg het eigen vermogen van het pensioenfonds van € 673 miljoen tot € 998 miljoen. De dekkingsgraad steeg daarmee van 111,2% naar 117,3%. Dit is ruim boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3% en boven de vereiste dekkingsgraad van 117,1%. Het pensioenfonds loopt voor op de, volgens het herstelplan, verwachte dek-kingsgraad per eind 2013 van 113,0%.

Na een aanvankelijk lichte daling tot 109,6% is de dekkingsgraad in de tweede helft van het jaar gestegen tot 117,3%. Dit is geschied onder invloed van een stijging van de rente en een fors herstel van de aandelenmarkten. De vraag blijft echter of er sprake is van bestendig herstel, of dat het om een tijdelijke opleving gaat. Daarom is na een uitge-breide discussie in het bestuur waarin alle invalshoeken zijn belicht, besloten de pensioenen nog niet aan te passen aan de ontwikkeling van lonen en prijzen. Het toekennen van pensioenverhogingen blijft uiteraard wel een belangrijke ambitie van het pensioenfonds.

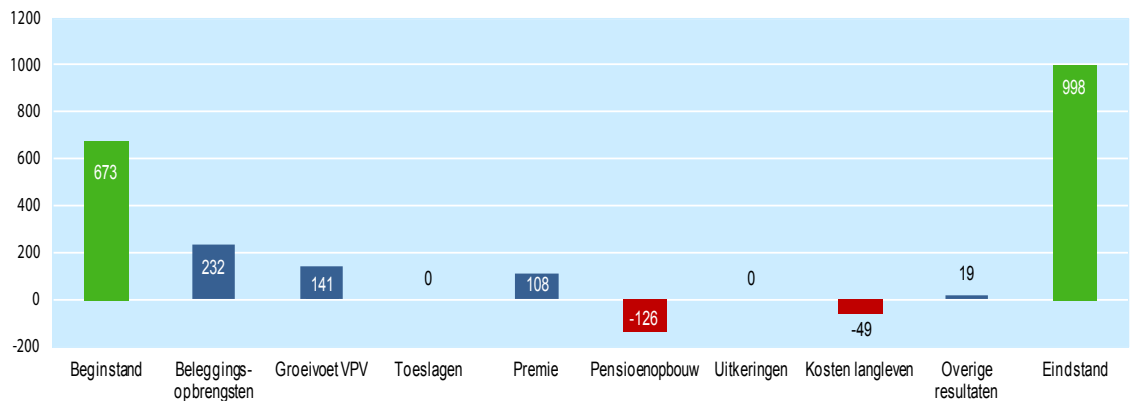
Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van het eigen vermogen en de dekkingsgraad naar oorzaken.

Eigen vermogen (in mln. €) en dekkingsgraad (in %)

	2013		2012	
	Eigen vermogen	Dekkingsgraad	Eigen vermogen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari	673	111,2	402	107,2
Beleggingen				
Beleggingsopbrengsten	232	856		
Rentetoevoeging pensioenverplichtingen	-21	-85		
Wijziging marktrente pensioenverplichtingen	162	-418		
Resultaat op beleggingen	373	6,6	353	6,1
Toeslagverlening				
Toeslagen	0	0,0	0	0,0
Premie				
Ontvangen premie	108	106		
Pensioenopbouw	-126	-120		
Resultaat op premie	-18	-0,5	-14	-0,4
Uitkeringen				
Betaalde pensioenuitkeringen	-248	-252		
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	248	252		
Resultaat op uitkeringen	0	0,4	0	0,4
Langleven en overige resultaten				
Kosten langleven	-49	-76		
Overige resultaten	18	6		
Resultaat op pensioenuitvoeringskosten	1	2		
Langleven en overige resultaten	-30	-0,4	-68	-2,1
Saldo van baten en lasten	325	6,1	271	4,0
Stand per 31 december	998	117,3	673	111,2
Vereist eigen vermogen/dekkingsgraad	987	117,1	907	115,1

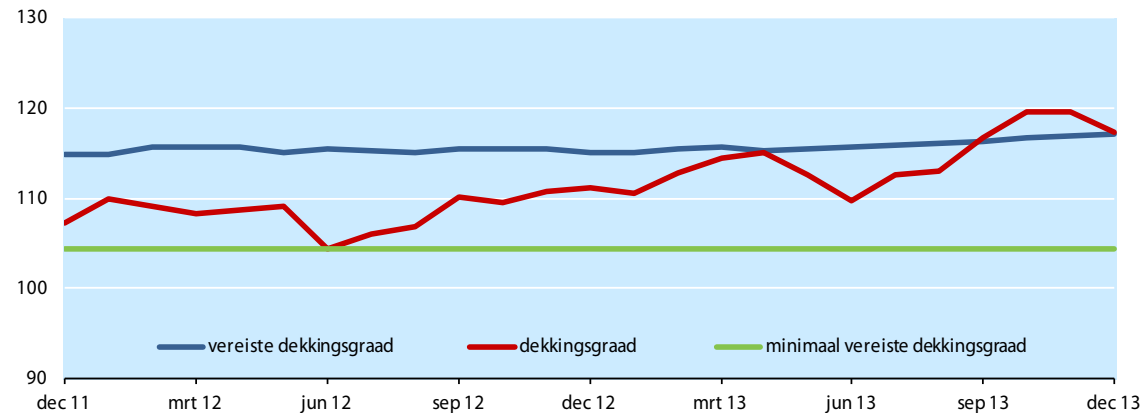
In onderstaande grafiek is de stand en de ontwikkeling van het eigen vermogen, zoals geschetst op pagina 8, in 2013 weergegeven.

Stand en verloop eigen vermogen in 2013 (in mln. €)

Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2012 en 2013 per kwartaal.

Ontwikkeling dekkingsgraad (in %)

Resultaat op beleggingen

In 2013 behaalde het pensioenfonds een rendement op de totale beleggingen van 3,5%. Door de gestegen rente is het rendement op de beleggingen in de matchingportefeuille uitgekomen op -3,5%. Het rendement in de return portefeuille is 11,5%. Dat het totale beleggingsrendement uitkomt op 3,5% komt vooral door het hoge rendement van 16,1% op aandelen.

Het pensioenfonds gebruikt de door De Nederlandsche Bank (DNB) gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS) om de pensioenverplichtingen te waarderen. De hieruit voortvloeiende gemiddelde rente is in 2013 gestegen van 2,3% naar 2,7%. Hierdoor kwam de groeivoet van de verplichtingen uit op -2,4%, hetgeen neerkomt op een daling van de pensioenverplichtingen van € 141 miljoen. De beleggingsopbrengsten bedroegen € 232 miljoen. Het surplusresultaat op beleggingen kwam derhalve uit op een winst van € 373 miljoen.

Toeslagen

Ondanks de sterk gestegen dekkingsgraad blijft echter de vraag of er sprake is van bestendig herstel, of dat het om een tijdelijke opleving gaat. Daarom is na een uitgebreide discussie in het bestuur waarin alle invalshoeken zijn belicht, besloten de pensioenen nog niet aan te passen aan de ontwikkeling van lonen en prijzen (zie ook pagina 16).

Resultaat op premie

Ondanks de herstelopslag van 22% op de overeengekomen premie was de ontvangen premie in 2013 onvoldoende om de pensioenopbouw volledig te financieren. De kosten van de pensioenopbouw zijn hoog door de lage rente. Voor 2014 is besloten om de premieopslag wederom te handhaven op het in de uitvoeringsovereenkomst maximaal toegestane niveau van 22%. Hiermee is de premie voldoende prudent.

Langleven en overige resultaten

Het bestuur heeft besloten om bij de waardering van de pensioenverplichtingen rekening te houden met de uitkomsten van een onderzoek naar de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze zijn in het verslagjaar beschikbaar gekomen. Hierdoor stijgen de pensioenverplichtingen met € 49 miljoen.

Risicoprofiel

Het risicoprofiel van het pensioenfonds is mede gebaseerd op een continuïteitsanalyse met behulp van een ALM-model. Met dit risicoprofiel zoekt het bestuur een combinatie van toeslag-, premie- en beleggingsbeleid passend bij:

- de verplichtingen voortvloeiend uit de opgebouwde pensioenen;
- de geambieerde toeslagverlening op basis van de prijs- en looninflatie;
- een stabiel en aanvaardbaar premieniveau;
- de wettelijke eisen voor de beoordeling van de financiële positie.

Het op basis hiervan gekozen financieel beleid sluit, binnen de door het bestuur gestelde risicogrenzen, zo goed mogelijk aan op de benodigde waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen. Toch blijft het beleid omgeven met mismatchrisico. Voor dit bewust gekozen risico eist de Pensioenwet een buffer in de vorm van een vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen als percentage van de voorziening pensioenverplichtingen kwam ultimo het verslagjaar uit op 17,1%. Ultimo 2012 was dat 15,1%. De stijging van 15,1% naar 17,1% is veroorzaakt door een aantal aspecten. Namelijk de daling van de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen en de nieuwe pensioenregeling waarbij de pensioenrichtleeftijd is verhoogd van 65 jaar naar 67 waardoor de gemiddelde looptijd (duration) van de pensioenverplichtingen langer is. Tevens hebben een stijging van de waarde van de beleggingen in aandelen en een hoger valutarisico doordat de valutarisicoafdekking op de Amerikaanse dollar is verminderd hieraan bijgedragen. Meer informatie over de risico's is opgenomen in de separate risicoparagraaf als onderdeel van de jaarrekening.

In maart 2014 zijn er drie bijeenkomsten met de achterbannen georganiseerd inzake de risicobereidheid onder de verzekeren.

Uitvoeringskosten

De belangstelling voor de uitvoeringskosten van pensioenfonds is de laatste jaren toegenomen. De Pensioenfederatie heeft in november 2011 de brochure 'Aanbevelingen Uitvoeringskosten' uitgegeven. Daarop is in het voorjaar van 2012 en het najaar 2013 een nadere uitwerking gepubliceerd.

Het pensioenfonds heeft in het jaarverslag en de jaarrekening over 2012 reeds gepubliceerd over de uitvoeringskosten. In onderstaande tabel staan de gemiddelde kosten vermeld over het verslagjaar en 2012.

Uitvoeringskosten (in € en %)

	Pensioenuitvoeringskosten (€ / deelnemer)	Vermogensbeheerkosten (% gem. belegd vermogen)	Transactiekosten (% gem. belegd vermogen)
Kosten 2013	165	0,38	0,08
Kosten 2012	139	0,27	0,08

**Het aantal deelnemers is de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden.*

De pensioenuitvoeringskosten zijn in 2013 toegenomen vanwege hogere personeelskosten en hogere ICT-kosten als gevolg van systeemaanpassingen in verband met de nieuwe pensioenregeling. De vermogensbeheerkosten nemen toe door prestatieafhankelijke vergoedingen aan een aantal externe vermogensbeheerders. Deze zijn contractueel toegekend op basis van behaalde resultaten.

Vooruitzichten

Met betrekking tot de wetgeving speelt een drietal ontwikkelingen. Per 1 januari 2014 is de AOW-leeftijd verhoogd en er is besloten tot verdere verhogingen in de komende jaren. Ook is de pensioenrichtleeftijd verhoogd. Hiernaast zijn in het kader van het pensioenakkoord aanvullende beperkingen in het fiscale kader voor pensioenregelingen (Witteveenkader) aangekondigd. Tevens wordt het FTK aangepast. Sociale partners IJmuiden gaan zich beraden over de vraag hoe dit de pensioenregeling die door Stichting Pensioenfonds Hoogovens wordt uitgevoerd beïnvloedt.

Het pensioenfonds heeft de afgelopen jaren haar ambitie van welvaartvast pensioenopbouw en waardevast pensioen niet kunnen waarmaken, met name veroorzaakt door de kosten van langlevens. Alleen wanneer het rendement op beleggingen de komende jaren ruim boven de groeivoet van de verplichtingen uitkomt, kunnen de doelstellingen weer worden gerealiseerd. De ontwikkelingen op de financiële markten en de door het bestuur gekozen positionering in deze markten zullen bepalend zijn voor de mate waarin de doelstellingen worden gehaald. Ook de komende jaren zal het bestuur daarom blijven zoeken naar een optimale afstemming tussen risico en rendement in relatie tot de doelstellingen.

Herstelplan

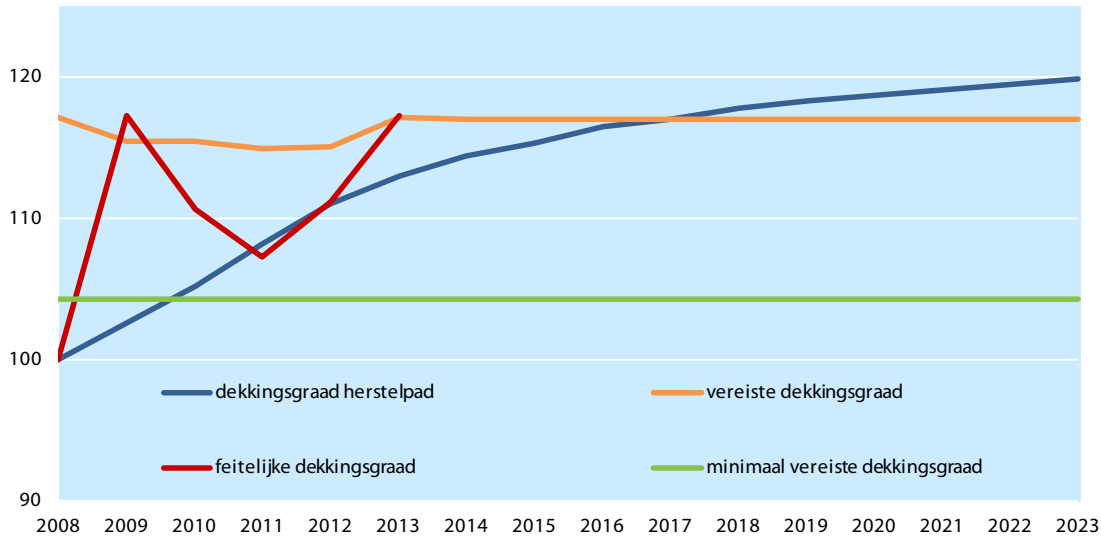
Eind 2008 had het pensioenfonds een reservetekort, dat wil zeggen dat de dekkingsgraad was gezakt tot onder het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Begin 2009 is de dekkingsgraad onder de 105% gezakt en kreeg het pensioenfonds te maken met een dekkingstekort. Daarop heeft het pensioenfonds in maart 2009 een herstelplan opgesteld en ter goedkeuring aan DNB voorgelegd. DNB heeft hiermee eind juni 2009 ingestemd. De startdekkingsgraad in het herstelplan was 100,0% per eind 2008. De verwachte dekkingsgraad per eind 2013 is volgens het herstelplan 113,0% en in 2023 vrijwel 120%. De beoogde dekkingsgraad van 117% per 1 januari 2023 is reeds in 2013 behaald. In de onderstaande tabel staan de effecten weergegeven van de variabelen in het herstelplan op de dekkingsgraad.

Herstelplan kwantitatieve toelichting (in %)

	Effect op dekkingsgraad korte termijn 2008-2013	Effect op dekkingsgraad lange termijn 2013-2023
Startdekkingsgraad in herstelplan 2008	100,0	
Dekkingsgraad in herstelplan per 31 december 2013		113,0
Sturingsmiddelen		
Premie: De premie is kostendekkend; de werkgever en werknemers betalen in de periode 2009-2013 een opslag.	1,1	0,0
Toeslagverlening: In het herstelplan is opgenomen: vrijwel geen toeslagverlening in de periode 2009-2013; geen recht op inhaal van toeslagverlening.	-1,8	-19,4
Beleggingen: Verschil tussen het rendement op beleggingen van 5,5% en de oprenting van de verplichtingen.	11,3	21,3
Overige		
Rentetermijnstructuur	-	-
Vrijval uitkeringen	1,5	8,8
Overige	0,9	-3,8
Dekkingsgraad in herstelplan per 31 december 2013	113,0	
Dekkingsgraad in herstelplan per 31 december 2023		119,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad in herstelplan per 31 december 2013	104,3	
Vereiste dekkingsgraad in herstelplan per 31 december 2023		117,0

Na een sterke stijging van de dekkingsgraad in 2009 is deze in 2010 en 2011 gedaald tot 107,2% en lag daarmee iets onder het herstelplan. In 2012 en 2013 is de dekkingsgraad weer gestegen tot iets boven het herstelplan (zie onderstaande grafiek).

Feitelijke versus verwachte dekkingsgraad op basis van het herstelplan *(in %)*

Voor de jaren 2009 tot en met 2013 is in onderstaande tabel het verwachte verloop van de dekkingsgraad volgens het herstelplan versus de realisatie weergegeven. Hieruit blijkt dat de gerealiseerde dekkingsgraad over die periode met 11,8% procentpunt is gestegen. Een negatief effect op de dekkingsgraad ging uit van de fors gedaalde rente en de hoge kosten van langlevens waardoor de pensioenverplichtingen sterk in waarde stegen. Daartegenover stond een hoge bijdrage vanuit de beleggingen vanwege de relatief hoge exposure naar beleggingen in vastrentende waarden en goede rendementen op aandelen. In deze periode zijn geen toeslagen verleend.

Verloop verwachte dekkingsgraad volgens herstelplan versus realisatie

	Herstelplan	Realisatie
	2008-2013	2008-2013
Dekkingsgraad per 31 december 2008	100,0	105,5
Sturingsmiddelen		
Premie:	1,1	-0,6
Toeslagverlening:	-1,7	0,0
Beleggingen:	11,3	47,0
Overige		
Rentetermijnstructuur	0,0	-23,8
Vrijval uitkeringen	1,5	2,7
Overige (vooral langlevens)	0,8	-13,5
Dekkingsgraad per 31 december 2013	113,0	117,3

Pensioenen

Doelstelling

Het pensioenbeleid is erop gericht om de pensioenovereenkomst zoals vastgelegd in het pensioenreglement uit te voeren onder de voorwaarden van de uitvoeringsovereenkomst.

Bij het toekennen van nieuwe pensioenaanspraken wordt een basispremie in rekening gebracht op basis van een gedempte kostendekkende premie. Daarbovenop kan het bestuur een opslag van maximaal 22% in rekening brengen. De aangesloten werkgevers hebben geen andere financiële verplichtingen dan het betalen van de overeengekomen premie, er bestaat dan ook geen verplichting om eventuele tekorten aan te vullen.

In de pensioenregeling is overeengekomen dat de opgebouwde en ingegane pensioenen welvaartsvast respectievelijk waardevast worden gehouden onder de voorwaarde dat de financiële positie dit naar het oordeel van het bestuur toelaat. Voor deelnemers streeft het pensioenfonds naar aanpassing aan de CAO-verhogingen bij Tata Steel IJmuiden en voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden naar aanpassing volgens de Nederlandse consumentenprijsindex. De financiering van deze voorwaardelijke aanpassingen moet komen uit het beleggingsrendement; er is geen reserve voor gevormd en er wordt geen premie voor betaald.

Nieuwe pensioenregeling

Naar aanleiding van de wet Verhoging AOW- en Pensioenrichtleeftijd hebben sociale partners in 2013 besloten met ingang van 1 januari 2014 een nieuwe pensioenregeling in te voeren. De pensioenrichtleeftijd is daarmee met ingang van 2014 verhoogd van 65 jaar naar 67 jaar en de opbouwpercentages voor de eindloon- en middelloonregeling zijn vastgesteld op de nieuwe fiscale maxima van 1,9% respectievelijk 2,15% voor het ouderdomspensioen. Naast het ouderdomspensioen wordt er vanaf 2014 een partnerpensioen opgebouwd ter hoogte van 70% van het ouderdomspensioen. Alle bestaande pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers zijn met ingang van eind 2013 collectief actuariael neutraal herrekend naar aanspraken ingaand op 67 jaar. De (gewezen) deelnemers hebben de mogelijkheid om de aanspraken te vervroegen naar een ingangsdatum die voor 67 jaar ligt. Met de invoering van het nieuwe reglement en de herrekening naar 67 jaar hebben (gewezen) deelnemers maximale vrijheid om het pensioen te laten aansluiten op de persoonlijke omstandigheden.

De herrekening van de aanspraken heeft actuariael neutraal plaatsgevonden met de rentetermijnstructuur van eind 2013. De herrekening had geen gevolgen voor de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Wel zijn de karakteristieken van de pensioenkasstromen veranderd waardoor de rentegevoeligheid (duration) is verhoogd van 15 naar 16.

Waarde opgebouwde pensioenkasstromen

De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het zekerstellen van de opgebouwde pensioenen. Daartoe dient het pensioenfonds op ieder moment een vermogen te bezitten dat gelijk is aan de waarde van de kasstromen van de opgebouwde pensioenen plus een wettelijk vereiste vermogensopslag van 4,3%. Dit wettelijke minimum komt overeen met een dekkingsgraad van 104,3%. Onder deze grens is er sprake van een dekkingstekort. Een dekkingstekort kan ertoe leiden dat het pensioenfonds de opgebouwde pensioenen moet korten. In het crisisplan van het pensioenfonds is vastgelegd dat de kritische grens een dekkingsgraad is van 97%. Bij een dekkingsgraad van 97% of lager is de verwachting dat het pensioenfonds niet binnen de wettelijke termijn van drie jaar kan herstellen naar het niveau van 104,3%.

De eerste tabel op pagina 14 geeft inzicht in de karakteristieken van de kasstromen per het einde van het boekjaar.

Kasstromen en waarde einde boekjaar (in mln. €)

	2013			2012		
	Kasstroom	Contante waarde	VPV (in %)	Kasstroom	Contante waarde	VPV (in %)
Deelnemers	5.181	2.490	43	4.614	2.566	43
Gewezen deelnemers	516	252	4	436	239	4
Pensioengerechtigden	3.824	3.021	53	3.927	3.195	53
Totaal pensioenverplichtingen	9.521	5.763	100	8.977	6.000	100
Kenmerken	Gemiddelde rentevoet in %	Duration		Gemiddelde rentevoet in %	Duration	
Deelnemers	2,9	23		2,5	21	
Gewezen deelnemers	2,9	23		2,5	21	
Pensioengerechtigden	2,3	9		2,0	10	
Totaal pensioenverplichtingen	2,7	16		2,3	15	

De waarde is berekend door de kasstromen contant te maken met de rentetermijnstructuur van DNB per ultimo van het jaar (zie eerste grafiek pagina 15). De contante waarde van de kasstromen van de opgebouwde pensioenen is gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Opgebouwde pensioenen

Als zich geen grote wijzigingen voordoen in het verzekerdenbestand, de pensioenregelingen en de gehanteerde overlevingskansen zijn de kasstromen van de opgebouwde pensioenen relatief constant. De herrekening van de kasstromen per eind 2013 leidde tot een toename van € 491 miljoen aan kasstromen. De opgebouwde kasstromen voor herrekening bedroegen € 9.030 miljoen. De groeivoet van de verplichtingen bedroeg in het boekjaar -2,4%. De groeivoet van de verplichtingen is een belangrijke maatstaf. Het pensioenfonds streeft naar een beleggingsrendement boven de groeivoet waarmee de toeslagambitie en de kosten van de stijgende levensverwachting kunnen worden gefinancierd. Het gerealiseerde beleggingsrendement in 2013 kwam 5,9 procentpunt hoger uit dan de groeivoet. Hierdoor steeg de dekkingsgraad ondanks de toegenomen levensverwachting in 2013.

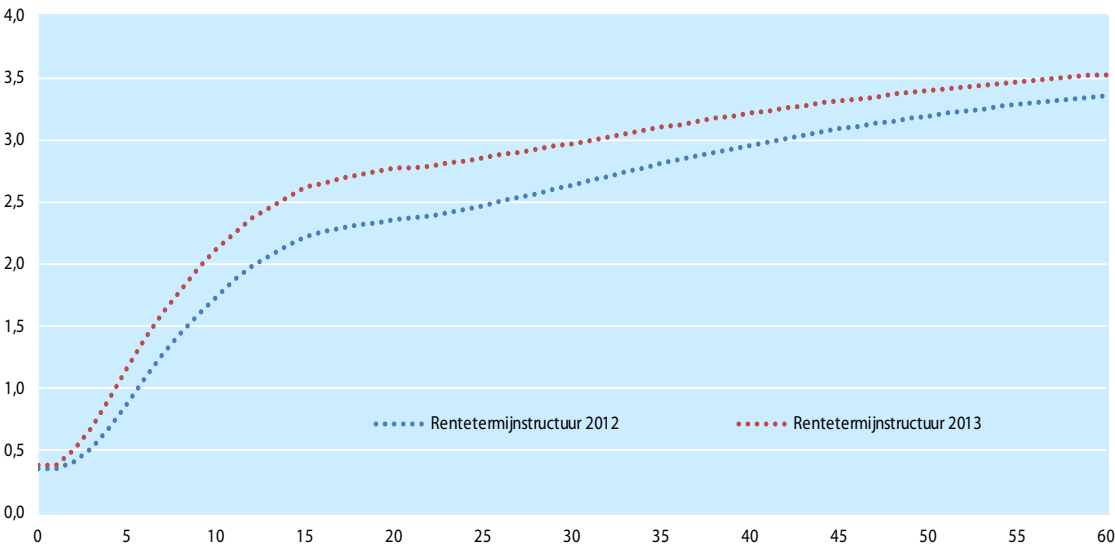
De kosten van de stijgende levensverwachting uitgedrukt in een percentage van de voorziening pensioenverplichtingen komen in 2013 op 0,9%. Dit is het gevolg van de aanpassingen van de fondsspecifieke ervaringsterfte eind 2013. De aanpassingen zijn gebaseerd op een onderzoek met een model van een extern adviesbureau. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek is besloten de sterftekansen te verlagen.

Beleggingsrendement versus groeivoet van de verplichtingen (in %)

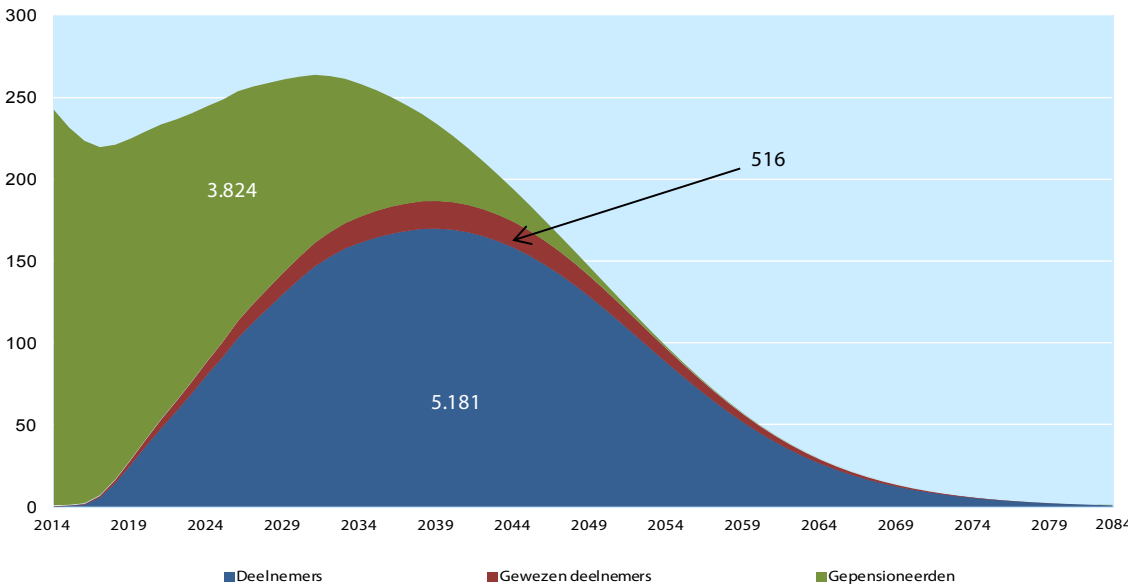
	Gemiddeld per jaar	2013	2012	2011	2010	2009
Groei beleggingen						
Beleggingsrendement	10,2	3,5	14,4	11,7	6,4	15,3
Groeivoet verplichtingen						
Renteontwikkeling	6,0	-2,4	9,1	14,5	9,1	0,4
Stijgende levensverwachting	2,2	0,9	1,4	0,0	5,0	3,9
	8,2	-1,5	10,5	14,5	14,1	4,3
Verschil	2,0	5,0	3,9	-2,8	-7,7	11,0

De tweede tabel op pagina 14 laat zien dat de in de afgelopen jaren behaalde beleggingsrendementen ruim voldoende waren om de groei van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de renteontwikkeling en de kosten van de stijgende levensverwachting te compenseren. De lange termijn doelstelling van het pensioenfonds, een beleggingsrendement realiseren dat ruim 2% hoger ligt dan de groeivoet van de verplichtingen door renteontwikkeling, is de afgelopen vijf jaar ruimschoots gerealiseerd. In 2012 en 2013 was het beleggingsrendement hoger dan de groeivoet van de verplichtingen. In 2011 en 2010 groeiden de verplichtingen nog harder dan het beleggingsrendement. Het overrendement van ruim 4 procent gemiddeld per jaar is de afgelopen vijf jaar gebruikt om de kosten van de stijgende levensverwachting op te vangen en om het eigen vermogen te versterken. De dekkingsgraad kon daardoor met ruim 12 procentpunt herstellen naar het wettelijk vereiste niveau. In de afgelopen vijf jaar is het gerealiseerde overrendement aangewend voor herstel en heeft het pensioenfonds geen toeslagen verleend aan de deelnemers en gepensioneerden.

Rentecurves per einde boekjaar (in %)

Verwachte jaarkasstromen per einde boekjaar (in mln. €)

Beleidskader

In 2013 is ervoor gekozen niet langer een beleidstaffel op basis van een reële dekkingsgraad van 100% als richtsnoer te gebruiken. Vasthouden aan de dekkingsgraadgrenzen in de beleidstaffel leidt ertoe dat de toeslagverlening pas aan de orde komt bij dekkingsgraden die ver boven de vereiste dekkingsgraad liggen. De ambitie om de pensioenen aan te passen aan de loon- en prijsinflatie zou daardoor de komende jaren naar verwachting wederom niet kunnen worden gerealiseerd. Er is daarom besloten alleen nog de nominale dekkingsgraad als referentie te gebruiken. In de huidige positie van het pensioenfonds is dat realistischer en sluit dat beter aan bij hetgeen binnen de sector gebruikelijk is.

In het in 2009 ingediende herstelplan was al aangegeven dat er bij voldoende herstel toeslagverlening zou plaats kunnen vinden en dat het wettelijk nominale kader leidend zou zijn bij beslissingen over toeslagverlening. Onder het wettelijk minimum niveau (104,3% nominale dekkingsgraad) vindt er geen toeslagverlening plaats. Bij een nominale dekkingsgraad van 97% (de zogenaamd kritische dekkingsgraad) en lager kan zelfs korting van pensioenrechten en -aanspraken plaatsvinden. Het bestuur heeft in april 2012 het Financieel Crisisplan vastgesteld, waarin is opgenomen een kritische dekkingsgraad, van 97% nominaal. Bij een dekkingsgraad die lager ligt dan deze kritische dekkingsgraad kan er noodzaak bestaan om over te gaan tot korting. De kritische dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het, vooraf bezien, niet mogelijk is om zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten binnen de wettelijke termijn te herstellen naar het wettelijk minimum niveau van 104,3 %. Vooruitlopend op een nieuw Financieel Toetsingskader zal het bestuur alvast een nieuw normenkader ontwerpen op basis van een nominale dekkingsgraadstaffel. Dit nieuwe beleidskader zal in 2014 worden voorgelegd aan sociale partners.

Toeslagen

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of de financiële situatie van het pensioenfonds voldoende is om de pensioenaanspraken en de pensioenrechten aan te passen conform de ambitie. Het pensioenfonds streeft ernaar het pensioengevend salaris en de middelloodaanspraken van de deelnemers aan te passen overeenkomstig de CAO-verhogingen. Voor de ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers streeft het pensioenfonds naar aanpassing (toeslagverlening) overeenkomstig de ontwikkeling van de consumentenprijzen. Het pensioenfonds houdt geen specifieke reserves aan om toekomstige toeslagen te kunnen financieren. De toeslagen zijn dus voorwaardelijk; er is geen recht op toeslagverlening en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagen zullen plaatsvinden.

De ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers zijn per 1 januari 2013 niet verhoogd met de geambieerde toeslag van 2,87%. Deze ambitie is gelijk aan het percentage waarmee de kosten voor het levensonderhoud volgens de consumentenprijsindex voor alle huishoudens van het CBS tussen oktober 2011 en oktober 2012 zijn gestegen. Verder werden het pensioengevend salaris en de middelloodaanspraken van de deelnemers per 1 januari 2013 niet overeenkomstig de CAO-verhogingen in 2012 aangepast. Dit betekent dat de CAO-verhoging van 1,25% per april 2012 en 0,75% per december 2012 niet is verwerkt in de pensioenaanspraken.

De beslissing over het verlenen van toeslagen baseert het bestuur op de dekkingsgraad per eind oktober. Deze bedroeg eind oktober 2013 119,5%, dat was hoger dan het herstelplan uit het herstelplan. Het bestuur had als gevolg hiervan de mogelijkheid om toeslagen over 2013 toe te kennen. In het bestuur is uitgebreid gediscussieerd over een voorstel om de pensioenen met ingang van 1 januari 2014 gedeeltelijk te verhogen. Na uitvoerig beraad is het bestuur tot het oordeel gekomen dat het te onzeker is of er sprake is van bestendig herstel of dat het om een tijdelijke opleving gaat. Uiteindelijk is besloten:

- De pensioenuitkeringen en de -aanspraken van gewezen deelnemers per 1 januari 2014 niet te verhogen met de ontwikkeling van de consumentenprijsindex die 1,56% steeg in de periode tussen oktober 2012 en oktober 2013.
- De CAO-verhogingen in 2013 van 1,25% per juni 2013 niet te verwerken in de pensioenaanspraken van deelnemers.
- De maximale opslag van 22% zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst te handhaven en de pensioenpremie voor 2014 vast te stellen op 29% van de pensioengrondslagen. De in 2014 in rekening te brengen pensioenpremie voor de collectieve pensioenregelingen bedraagt dan 24,6% van de pensioengrondslagen (inclusief een maximale opslag van 22%). De werkgever heeft in overleg met de CAO-partners voor 2014 besloten om de pensioenpremie te handhaven op het niveau van 2013. Daarvan uitgaande is de premie voor 2014 vastgesteld op 29% en wordt er dus in 2014 een extra pensioenpremie van 4,4% betaald. Deze extra pensioenpremie kan eind 2014 worden aangewend om een deel van de in het verleden niet verleende toeslagen van deelnemers in te halen.

Per 1 januari 2014 bedraagt de cumulatieve achterstand ten opzichte van de ambitie voor deelnemers 9,63% en voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 12,71%. In principe kan de opgelopen achterstand over de afgelopen vijf jaar worden ingehaald. Voorts is in 2012 besloten de termijn waarbinnen de niet toegekende pensioenverhogingen

ingehaald kunnen worden, te verlengen met één jaar tot zes jaar. In 2013 is deze termijn niet verder verlengd. De verwachting met betrekking tot toeslagverlening voor de komende jaren is dat er onvoldoende financiële ruimte is om de pensioenen (volledig) te verhogen met de prijs- en loonontwikkeling.

Het bestuur heeft al in 2012 onder de aandacht van de sociale partners gebracht dat er op dit moment een spanning bestaat tussen het ambitieniveau en de pensioenregeling. Berekeningen voor de lange termijn laten zien dat de ambitie slechts deels waargemaakt kan worden. Het bestuur heeft naar aanleiding van nieuwe wetgeving eind 2013 achterbannenbijeenkomsten georganiseerd waarin uitgebreid is ingegaan op het haalbare ambitieniveau versus het daarbij behorende risicoprofiel. De verwachting is dat dit in 2014 leidt tot een herijking van de risicobereidheid en het ambitieniveau.

Premie en deelnemersbijdrage

Jaarlijks stelt het bestuur de hoogte van de basispremie plus eventuele opslag of korting vast. Dat gebeurt aan de hand van de tussen het pensioenfonds en de onderneming vastgestelde uitvoeringsovereenkomst en conform de bepalingen in het pensioenreglement. In de uitvoeringsovereenkomst is een maximaal in rekening te brengen premie vastgelegd. De onderneming betaalt voor elke deelnemer een premie aan het pensioenfonds. Hiervan ontvangt de onderneming een gedeelte van de deelnemers terug in de vorm van een deelnemersbijdrage.

Voor het Pensioenreglement 2006 geldt in 2013 een premieniveau van 32,5% van de pensioengrondslagen. De werknemers betalen een deelnemersbijdrage ter grootte van 30% van de premie. De hiervoor genoemde premie voor 2013 is inclusief de maximale opslag op de basispremie met 22%.

De premie voor het WGA-hiaatpensioen komt volledig voor rekening van de werknemers. Gelet op het positieve kosten- en inkomstenverloop in de afgelopen periode en de verwachte kosten in 2014 heeft het bestuur besloten dat in 2014, evenals in 2013, geen premie in rekening wordt gebracht voor het WGA-hiaatpensioen.

De pensioenpremie is met ingang van 1 januari 2014 vastgesteld op 29% van de grondslagen. Dit is inclusief de maximale opslag op de basispremie van 22% en een eenmalige opslag van 4,4 procentpunt die bedoeld is voor het gedeeltelijk toekennen van in het verleden aan deelnemers niet toegekende toeslagen.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van het aantal verzekerden in 2013 weer.

Ontwikkeling aantal verzekerden in 2013

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdoms- pensioen	Partner- pensioen	Wezen- pensioen
Stand einde vorig boekjaar	9.824	4.136	9.871	5.682	96
Toetredingen	195				
Einde deelnemerschap	-250	250			-28
Waardeoverdracht		-41			
Ingang pensioen	-131	-246	377	367	29
Overlijden	-33	-25	-444	-348	
Afkoop en andere oorzaken	—	—5	—76	—26	—2
Saldo mutaties	-219	-67	-143	-7	-1
Stand einde boekjaar	9.605	4.069	9.728	5.675	95

In 2013 pensioneerden wederom relatief weinig deelnemers. Doordat ook het aantal toetredingen lager lag dan het aantal deelnemers dat voor de pensioeningangsdatum het deelnemerschap beëindigde is de gemiddelde leeftijd van het deelnemerbestand wederom met een halfjaar gestegen naar 48,2 jaar. Meer dan de helft van de deelnemers is inmiddels ouder dan 50 jaar. Door de verhoging van de AOW-leeftijd neemt het percentage deelnemers dat ouder is dan 62 jaar snel toe. Het percentage deelnemers van 62 jaar of ouder steeg in 2013 naar 5,7% van het totale aantal deelnemers. De gemiddelde leeftijd waarop men het ouderdomspensioen in laat gaan is in 2013 vrijwel onveranderd gebleven. De verwachting is dat door de stijgende AOW-leeftijd en de pensioenrichtleeftijd van 67 jaar de pensioeningangleeftijd de komende jaren verder zal oplopen.

Verdeling deelnemers naar leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie in jaren	2013		2012	
	Aantal	%	Aantal	%
20-29	885	9,2	920	9,4
30-39	1.278	13,3	1.347	13,7
40-49	2.454	25,5	2.700	27,5
50-59	3.726	38,8	3.809	38,8
60-61	716	7,5	691	7,0
62-65	<u>546</u>	<u>5,7</u>	<u>357</u>	<u>3,6</u>
	9.605	100,0	9.824	100,0
Gemiddelde leeftijd		48,2		47,7
Gemiddelde pensioenleeftijd*		63,2		63,3

*De gemiddelde leeftijd waarop deelnemers het ouderdomspensioen laten ingaan.

Communicatie

Het pensioenfonds informeert deelnemers en gepensioneerden actief over hun pensioen en over ontwikkelingen bij het pensioenfonds. Daarvoor worden de volgende communicatiemiddelen ingezet.

Communicatie over nieuwe pensioenleeftijd en nieuwe pensioenregeling

In 2013 is veel aandacht uitgegaan naar proactieve communicatie over de verhoging van de pensioenrichtleeftijd en de invloed hiervan op de pensioenregeling. Op de website is ingegaan op deze ontwikkelingen. Bestaande brieven met pensioenbedragen zijn aangepast, zodat het inkomen voortvloeiend uit de nieuwe pensioenregeling duidelijk is. Er zijn brieven herschreven en nieuwe brieven geschreven en verstuurd. De brochures en de website zijn aangepast aan de nieuwe regeling. De pensioenplanner op de website van het pensioenfonds is volledig aangepast aan de nieuwe pensioenregeling. Ook in andere publicaties van het pensioenfonds, zoals de nieuwsbrief, is aandacht besteed aan de nieuwe pensioenregeling.

Persoonlijke contacten

De medewerkers van de informatiebalie in het kantoor van het pensioenfonds en de telefonische helpdesk onderhouden de persoonlijke contacten met de verzekerden.

Het pensioenfonds nodigt iedere deelnemer ongeveer een half jaar voor de pensioendatum uit voor een gesprek over zijn of haar individuele pensioensituatie. Tijdens dit gesprek nemen het pensioenfonds en de deelnemer onder andere de keuzes door die bij pensionering kunnen of moeten worden gemaakt.

Startbrief

Bij aanvang van het deelnemerschap ontvangt de nieuwe deelnemer een brief met uitvoerige informatie over de van toepassing zijnde pensioenregeling.

Publieksjaarverslag en nieuwsbrief

De actieve deelnemers en de pensioengerechtigden ontvingen informatie over de gang van zaken bij het pensioenfonds en over de belangrijkste feiten en cijfers in de vorm van een publieksjaarverslag. Dit is de publieksversie van het jaarverslag. In januari 2014 heeft het pensioenfonds een nieuwsbrief uitgebracht met een uitgebreide toelichting op het besluit om voor het zesde jaar achtereen geen toeslagen te verlenen. Daarbij heeft het bestuur aangegeven dat de verwachting is dat er ook op middellange termijn onvoldoende financiële middelen zullen zijn om de geambi-

eerde toeslagen volledig te financieren en daarmee ook de kans dat de afgelopen zes jaar niet toegekende toeslagen worden ingehaald erg klein is.

Brochures

Het pensioenfonds beschikt over een pakket brochures voor alle belangrijke pensioenbepalende gebeurtenissen. Een panel van Tata Steel-medewerkers heeft een bijdrage geleverd aan de begrijpelijkheid van deze brochures. De brochures, het pensioenreglement en de statuten kunnen ook via de website worden gedownload.

Website

Het pensioenfonds zorgt ervoor dat de website (www.pfhoogovens.nl) actueel blijft en aansluit bij de verzonden informatie. De website geeft elke maand informatie over de financiële positie van het pensioenfonds. Informatie over het stemgedrag van het pensioenfonds tijdens aandeelhoudersvergaderingen wordt per kwartaal gegeven.

Pensioenplanner

Werknemers hebben de mogelijkheid om met behulp van een online pensioenplanner de gevolgen van individuele keuzes zoals het eerder met pensioen gaan of deeltijdpensionering zichtbaar te maken. De pensioenplanner geeft de mogelijkheid om ook de netto pensioenuitkeringen te berekenen inclusief de AOW. Hierdoor ontstaat inzicht in de netto bestedingsmogelijkheden na pensionering.

Voorlichtingsbijeenkomsten

Het pensioenfonds werkt mee aan de introductiebijeenkomsten voor nieuwe medewerkers van Tata Steel IJmuiden. Op verzoek geeft het pensioenfonds ook voorlichting over pensioenaangelegenheden tijdens het werkoverleg van afdelingen van Tata Steel in IJmuiden.

Pensioenopgaven

De deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds ontvangen jaarlijks een pensioenoverzicht. Voor deelnemers is dit het wettelijk voorgeschreven Uniform Pensioenoverzicht. De gewezen deelnemers ontvangen eens per vijf jaar een opgave van hun pensioenaanspraken bij het pensioenfonds.

Beleggingen

Doelstelling en strategie

Pensioengericht beleggen is kenmerkend voor het pensioenfonds. De belangrijkste doelstelling is dat op lange termijn het beleggingsrendement hoger is dan de groeivoet van de pensioenverplichtingen. Door het nemen van beleggingsrisico's kunnen er van jaar op jaar verschillen ontstaan tussen de groeivoet van de verplichtingen en het rendement op de beleggingen. Dit mismatchrisico is een belangrijke factor aangaande de verandering van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Onze beleggingsaanpak is afgestemd op het beheersen van dit risico en wordt gekenmerkt door het beheer van een tweetal portefeuilles; een matching- en een returnportefeuille.

Beleggingsaanpak

Om de rente- en inflatierisico's van de pensioenverplichtingen te dempen, hanteert het pensioenfonds een matchingportefeuille waarmee tegenover de pensioenkasstromen vergelijkbare beleggingskasstromen worden gezet. Deze replicatie van kasstromen, het zogenaamde matchen van de pensioenverplichtingen, gebeurt hoofdzakelijk met beleggingen in obligaties met een hoge kredietwaardigheid, renteswaps en inflatieswaps. Met deze financiële instrumenten stuurt het pensioenfonds de mate waarin de karakteristieken van de beleggingen afwijken van de rente- en inflatiekenmerken van de pensioenverplichtingen.

Naast het beheersen van de rente- en inflatierisico's in de matchingportefeuille neemt het pensioenfonds in de returnportefeuille bewust beleggingsrisico's om extra beleggingsrendement te realiseren. De zogenaamde returnbeleggingen zijn gericht op beleggingsrisico's die op langere termijn lonend zijn, oftewel meer opleveren dan de kosten die gemoeid zijn met deze investeringen. De portefeuillesamenstelling is erop gericht om over de langere perioden de gewenste toegevoegde waarde te leveren om invulling te geven aan de ambities voor het premieniveau, toeslagverlening en om onvoorziene kosten (bijvoorbeeld verdere toename van de levensverwachting) te financieren. De beleggingen worden gespreid over de categorieën vastgoedbeleggingen, aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen.

Het beleggingsresultaat na aftrek van de kosten die voortkomen uit de opgebouwde pensioenverplichtingen is een belangrijke factor voor de veranderingen van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Op basis van het risicoprofiel van het collectief en inzichten in de huidige en de verwachte toekomstige solvabiliteit bepaalt het bestuur de strategie met betrekking tot de afdekking van de kenmerken van pensioenverplichtingen en het nemen van beleggingsrisico's.

Beleggingsstrategie

Naar aanleiding van de lagere solvabiliteit van het pensioenfonds is in de afgelopen jaren de pensioendoelstelling van het financiële beleid bijgesteld. Uitgangspunt voor de beleggingsstrategie vormden in 2013 de nominale pensioenen welke met 40% van de verwachte toekomstige inflatie zijn opgehoogd. Dit uitgangspunt wordt gezien als een realistisch vertrekpunt in de balans tussen nominale zekerheid en het streven naar koopkrachtbescherming voor de pensioenen.

De rente- en inflatiekarakteristieken van het doelstellende pensioenniveau worden in beginsel beheerd middels matchingbeleggingen (beleggingen met min of meer 'zekere' kasstromen). De omvang van de returnportefeuille is behoudens de toename door een positief rendement in 2013 nagenoeg onveranderd gebleven. Ook hebben er zich behoudens de invloed van marktwattingen op relatieve gewichten slechts beperkte wijzigingen voorgedaan aangaande de allocatie van deze portefeuille. De belangrijkste verandering betreft het verlagen van de overige beleggingen ten gunste van de aandelenbeleggingen.

De kredietcrisis heeft vanaf 2008 tot vermogensverliezen en een daling van de dekkingsgraad van het pensioenfonds geleid. Daarnaast hanteerden in de afgelopen jaren de centrale banken wereldwijd een uitzonderlijk ruim monetair beleid en zijn de renteniveaus tot extreem lage niveaus gedaald. In verband met de lagere dekkingsgraden van het pensioenfonds en de extreme marktomstandigheden op de rentemarkten is de strategie in de recente jaren op enkele belangrijke punten gewijzigd.

Vanaf 2004 was de replicatie van pensioenkasstromen geënt op de 100% waarde vaste pensioenen. Vanaf 2009 is dit percentage in stappen verlaagd tot 40% in 2011 in verband met de gedaalde dekkingsgraad van het pensioenfonds. Over 2013 was de matchingstrategie gebaseerd op de 40% waarde vaste pensioenen.

In 2010 en 2011 werd besloten tot het afbouwen van de rente- en inflatieafdekking voor pensioenkasstromen na 20 jaar. Dit omdat de nominale en reële rente (rente na aftrek van inflatie) voor de lange looptijden als extreem laag werden beschouwd. In 2013 is de mismatch voor de kasstromen na 20 jaar gecontinueerd.

Gegeven het verdwijnen van de extreme marktomstandigheden aangaande de rentes is eind 2013 besloten het mismatchrisico iets te verlagen door in het vervolg de nominale rente van pensioenkasstromen tussen 20 en 23 jaar ook af te dekken.

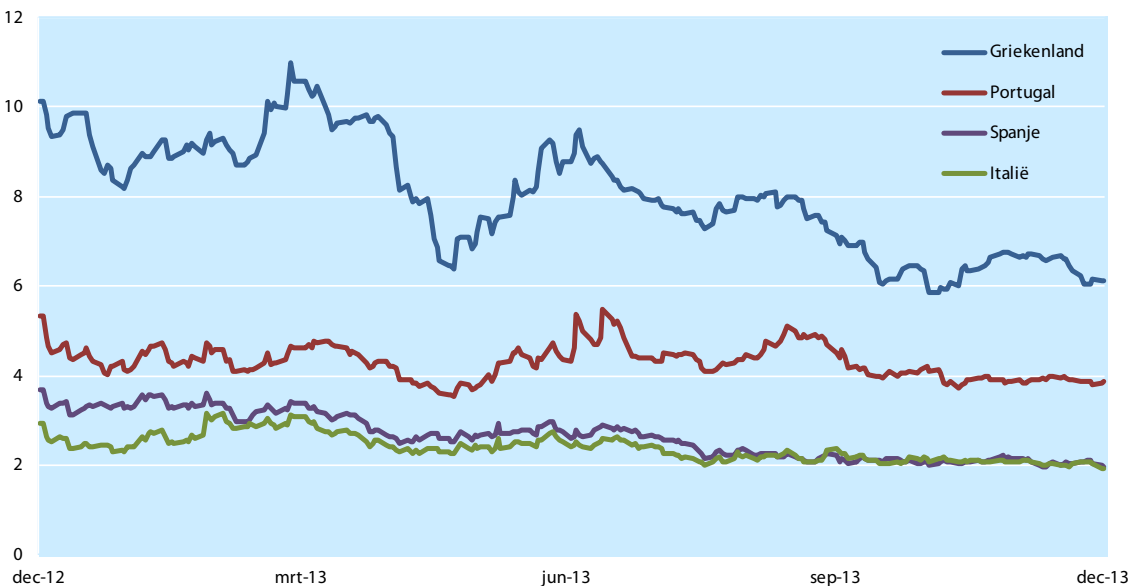
Beleggingsomgeving

In 2013 was er slechts in beperkte mate sprake van herstel van de wereldeconomie. Met name het herstel van de Europese economie bleef over het gehele jaar gezien achter. De gehele eurozone noteerde een krimp van 0,5%. Met name in de tweede helft van het jaar lieten de economische indicatoren echter wel enige verbetering zien. De economie van Duitsland, de belangrijkste economie van de eurozone, groeide in 2013 met 0,4%. Voornamelijk in Zuid-Europa bleef de economische groei achter. De werkloosheid in de eurozone bleef daarnaast onverminderd hoog met 12% aan het eind van het vierde kwartaal. Ook wat betreft de werkloosheid staan de Zuid-Europese landen er het slechtst voor. Ter bevordering van het economische herstel en door dalende inflatieverwachtingen verlaagde de ECB haar rente in 2013 tot 0,25%. Doel van een lagere rente is de kredietverlening van banken aan het bedrijfsleven in met name Zuid-Europa te stimuleren ten einde meer banen en economische groei te creëren.

Begin 2013 stonden de rentes in de periferie nog onder druk vanwege mogelijk besmettingsgevaar betreffende de financiële problemen op Cyprus. Het land kwam in de problemen na het bankroet van twee van de grootse banken van het eiland. Cyprus werd uiteindelijk gered door de andere Europese landen.

In de loop van 2013 verdwenen de spanningen rondom de euro en de Europese banken, doordat de ECB herhaalde dat zij de euro met alle noodzakelijke middelen zal verdedigen. Hierdoor daalden de rentes op Zuid-Europese staatsobligaties en stegen de 10-jaars rentes op staatspapier van 'veilige' Europese landen. Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van deze rentes ten opzichte van de 10-jaars swapsread gedurende 2013.

Swapsreads Europese periferie (in %)

De economie in de Verenigde Staten presteerde in 2013 wederom beter dan Europa met een groei van 1,9%. Bovendien daalde de werkloosheid naar 7% aan het eind van 2013. De Amerikaanse economie werd in 2013 nog volop gestimuleerd door de Fed, de Amerikaanse centrale bank. Niet alleen houdt zij de korte termijn rente kunstmatig laag, ook heeft zij een kwantitatief verruimingsprogramma geïmplementeerd. In 2013 voorzag dit programma in het maandelijks opkopen van \$ 85 mld. aan Amerikaanse lange termijn staatsobligaties en leningen met hypotheeklen als onderpand. Het programma is ingesteld als middel om de rentes laag te houden ter stimulans van investeringen door consumenten en bedrijven, ten einde het economisch herstel te bevorderen. Speculaties omtrent het afbouwen van dit programma halverwege 2013 zorgden ervoor dat de rentes op langer Amerikaans staatspapier opliepen. Aan het eind van 2013 kondigde de Fed daadwerkelijk aan dat zij het programma gaat afbouwen met \$ 10 mld. per maand.

Onder invloed van het economische herstel in de Verenigde Staten en de verwachting dat het beleid van de centrale banken op korte termijn ‘krapper’ zal worden, steeg de kapitaalmarktrente.

De onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van de 10-jaars rente. Deze is gedurende 2013 met 120 basispunten opgelopen.

Rente 10-jaars Verenigde Staten (in %)

De Japanse economie realiseerde een groei van 1,5%. Ook in Japan was in 2013 sprake van een enorme stimulus door de centrale bank. Het pakket werd officieel aangekondigd in april en voorziet net als in de Verenigde Staten in een omvangrijk opkoopprogramma van staatsobligaties om de rente drukken. Mede als gevolg van dit pakket was er in Japan voor het eerst sinds 2008 weer sprake van inflatie in plaats van deflatie.

De opkomende markten beleefden een zwak jaar. De groeiverwachtingen voor een groot aantal landen inclusief China werden naar beneden bijgesteld. Voor beleggers leken deze lagere groeiverwachtingen en het positievere sentiment in het Westen aanleiding om geld te verplaatsen naar ontwikkelde markten ten koste van opkomende markten. Deze beweging van kapitaal heeft tot gevolg gehad dat de valuta in een groot aantal landen in opkomende markten aanzienlijk in waarde daalden en de rentes op lokaal staatspapier stegen.

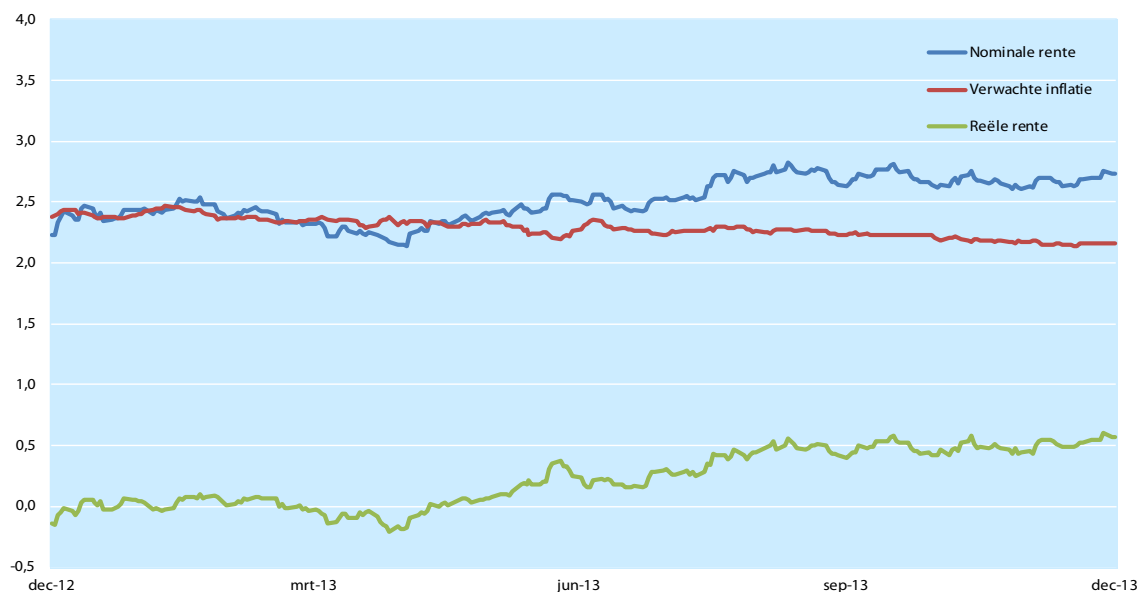
De euro/dollarkoers bewoog over het gehele jaar tussen de 1,28 en 1,38. In de eerste helft van het jaar bewoog de koers in het onderste deel van de genoemde bandbreedte mede door de onrust omtrent Cyprus en geruchten aangaande het afbouwen van stimulus door de Fed. De tweede helft van het jaar werd de euro sterker ten opzichte van de dollar. De Japanse yen verzwakte verder door het ruime stimuleringspakket van de Bank of Japan.

Inflatie en rente

De lagere inflatieverwachting aangaande de eurozone in de loop van 2013 weerspiegelt het naar verwachting lagere prijspeil in de Zuid-Europese landen als gevolg van aanhoudende bezuinigingen en de hogere werkloosheid. De grafiek op pagina 23 laat zien dat de verwachte inflatie voor de komende 30 jaren (rode lijn) in 2013 daalde van 2,38% naar 2,16%.

In lijn met de ontwikkelingen in de Verenigde Staten voor de rente steeg de euro swaprente eveneens. De 30-jaars swaprente (blauwe lijn) steeg van 2,23% ultimo 2012 naar 2,73% ultimo 2013. De daling van de bijbehorende inflatieverwachting en een stijging van de nominale rente resulteerde in een stijging van de reële rente tot 0,57% ultimo 2013.

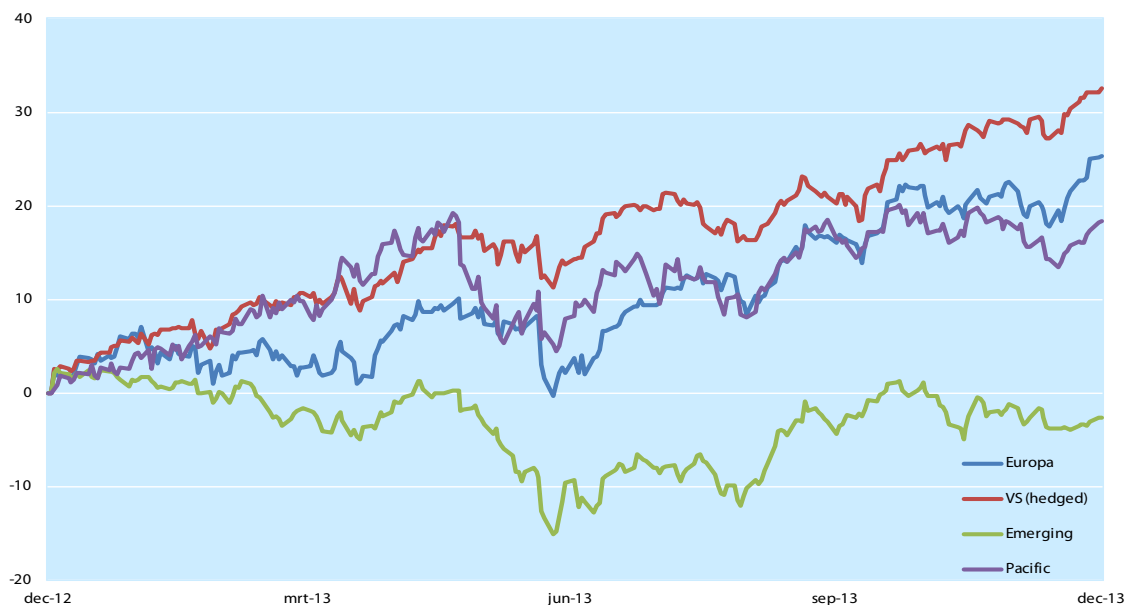
Ontwikkeling 30-jaars swaprente en 30-jaars verwachte inflatie (in %)

Aandelen

De aandelenindices voor de ontwikkelde markten toonden grote stijgingen in 2013, zoals onderstaande grafiek illustreert. De aandelenindex in de Verenigde Staten rendeerte met bijna 33% het best. De beurskoersen van aandelen in Europa en de Pacific behaalden winsten van ruim 25% en 18% respectievelijk. De negatieve teneur wat betreft de opkomende markten uitte zich ook in een negatief rendement voor aandelen in deze landen. Het rendement van de betreffende index bedroeg -2,6%.

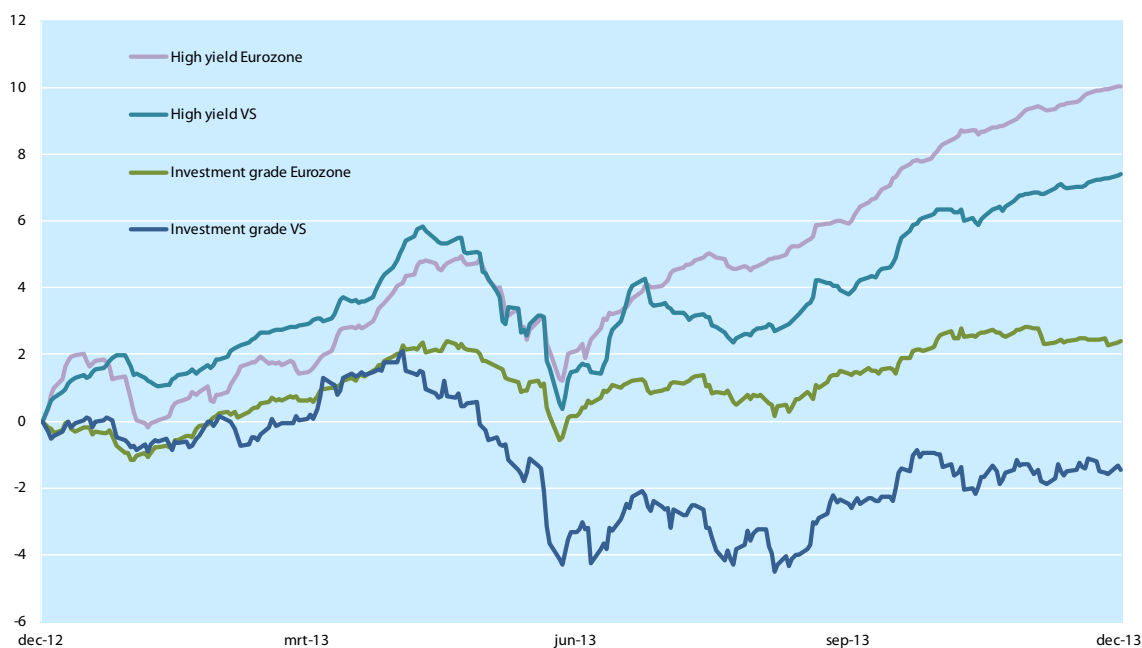
Ontwikkeling MSCI aandelenindices (totaalrendement in %)

Vastrentende waarden

De grafiek op pagina 24 illustreert het rendement van bedrijfsobligaties in 2013. Met name Europese high yield obligaties (rating lager dan Baa3) rendeerden goed met 10%. High yield obligaties in de Verenigde Staten behaalden een rendement van 7,4%. Voor Europese investment grade obligaties (rating hoger dan of gelijk aan Baa3) was er een bescheiden rendement van 2,4%, terwijl het rendement op investment grade obligaties in de Verenigde Staten negatief was met -1,5%. Dit verlies kan voor een groot deel worden toegeschreven aan de stijgende treasury rente.

Ontwikkeling bedrijfsobligaties Europa en VS *(totaalrendement lokale valuta in %)*

Vastgoedbeleggingen

Het pensioenfonds belegt uitsluitend in Nederlands vastgoed. In 2013 daalden de waarden van de panden in de Nederlandse winkel-, kantoren, en bedrijfsruimtesector. De waarde van de kantorenportefeuille daalde met 11%. Door een direct rendement (zijnde het huurrendement na kosten) was het totaalrendement op deze portefeuille net iets minder dan -4%. Ook de winkel- en de bedrijfsruimteportefeuille daalden in waarde, maar het totaalrendement op deze beleggingen was vanwege een hoog direct rendement licht positief.

Beleggingsopbrengsten

In 2013 behaalde het pensioenfonds een beleggingsopbrengst van € 232 mln., waardoor het beleggingsrendement uitkwam op 3,5%. De pensioenverplichtingen daalden met 2,4%. Er is hierbij geen rekening gehouden met de bijstelling van de levensverwachting. Als daar wel voor wordt gecorrigeerd, dan bedraagt de daling 1,5%. Het grote verschil tussen het beleggingsrendement en de groeivoet van de pensioenverplichtingen zorgde voor een sterke stijging van de dekkingsgraad in 2013. Onderstaande tabel toont de beleggingsopbrengsten en –rendementen van het pensioenfonds.

Beleggingsopbrengsten *(in mln. €)* en rendementen *(in %)*

	2013		2012		2009-2013	
	Opbrengsten	Rendement bijdrage	Opbrengsten	Rendement bijdrage	Opbrengsten cumulatief	Rendement bijdrage gemiddeld per jaar
Matchingportefeuille	-121	-1,8	553	9,3	1.619	6,0
Returnportefeuille	353	5,3	303	5,1	1.154	4,2
Totaal	232	3,5	856	14,4	2.773	10,2
Groeivoet van de verplichtingen		-2,4		9,1		6,0

Matchingportefeuille

Het resultaat van de matchingportefeuille over 2013 bedroeg - € 121 mln. Daarmee lag het behaalde totaalresultaat over 2013 2% hoger dan de benchmark (pensioenverplichtingen). De stijgende nominale rente resulteerde in een negatief resultaat voor wat betreft renteswaps en staatsobligaties. Ook op de inflatieswaps werd een verlies geleden als gevolg van dalende inflatieverwachtingen. Daarentegen noteerde de positie in covered bonds een positief resultaat vooral door de sterk dalende kredietopslag op Spaanse covered bonds.

Returnportefeuille

De returnportefeuille behaalde een resultaat van € 353 mln. Aandelen droegen het meest bij vanwege het feit dat deze beleggingscategorie de grootste weging had (gemiddeld 60% van de returnportefeuille). Het rendement op aandelen was echter niet het hoogst. De positie 'overige beleggingen' behaalde het hoogste rendement van alle beleggingscategorieën als gevolg van goed presterende hedge funds. De vastgoed- en infrastructuurportefeuille rendeerte het minst met 1,9%. De onderstaande tabel toont een overzicht van de rendementen van de beleggingen en de rendementen van de benchmarks. De benchmarks worden gevormd door MSCI indices voor aandelen, Merrill Lynch indices voor vastrentende waarden en Hedge Fund Research indices voor overige beleggingen.

Rendement en benchmark returnportefeuille (in %)

	2013		2012		2009-2013	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Vastgoedbeleggingen	1,9	1,9	2,9	2,9	1,5	1,5
Aandelen	16,1	15,4	16,6	16,2	15,4	14,7
Vastrentende waarden	7,0	5,2	11,8	9,5	12,9	8,2
Overige beleggingen	19,2	7,9	4,3	4,4	7,4	4,1
Totaal returnportefeuille	11,5	10,9	11,7	11,6	10,0	9,1

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid geeft het pensioenfonds zich rekenschap van maatschappelijke gevolgen. Het gaat hierbij om de ecologische, sociale en governance factoren (ESG). De United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI) zijn bij de invulling van het beleid richtinggevend. De genoemde Principles bestaan uit een zestal onderdelen en beschrijven 35 criteria. Het pensioenfonds heeft de inspanningen op dit terrein naast de suggesties van UNPRI gelegd. Dit heeft geleid tot de conclusie dat ESG-overwegingen worden meegenomen in het beleggingsproces. Relevant hierbij is de aard van de belegging.

Bij de interne aandelenportefeuille worden potentiële ondernemingen beoordeeld op diverse ESG-aspecten, zoals de bestuurlijke structuur en de hoogte van beloning alsmede mogelijke betrokkenheid bij milieuvervuiling en veiligheidsissues. Deze informatie wordt meegenomen bij de vraag of vanuit een langere termijn perspectief in deze onderneming kan worden belegd. Dit vanuit de gedachte dat het niet onderkennen van ESG-aspecten op lange termijn geen houdbaar ondernemingsmodel oplevert. Er wordt niet gewerkt met een ‘best in class’ beleggingsstijl op basis van specifieke ESG-factoren. Passieve aandelenmandaten zijn gekoppeld aan brede representatieve marktindices (zoals MSCI Europe voor Europese aandelen) en zijn niet onderhevig aan een additionele ESG-audit.

Het pensioenfonds hanteert een uitsluitingslijst voor haar beleggingen. Bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapens worden uitgesloten voor belegging. De uitsluitingslijst wordt gepubliceerd op de website van het pensioenfonds.

Wat betreft vastgoedbeleggingen spelen ESG-overwegingen een duidelijk zichtbare rol. Het vastgoed (exclusief infrastructuur) van het pensioenfonds wordt beheerd door Altera NV. Altera heeft in het ‘Beleidsplan Duurzaamheid 2014-2016’ een stappenplan gepresenteerd met concrete maatregelen aangaande duurzaamheid. In het Beleidsplan is als doel gesteld om in de vastgoedportefeuille te komen tot minimalisatie van het verbruik van energie en water.

Corporate governance

Er is bij beursvennootschappen veel aandacht voor evenwichtige vertegenwoordiging van alle betrokkenen en de wijze waarop aandeelhouders met hun rechten omgaan. Nederlandse pensioenfondsen hebben daarbij een wettelijke verplichting om hierover jaarlijks verslag uit te brengen.

In 2013 was er een actieve betrokkenheid bij het merendeel van de ondernemingen waarvan het pensioenfonds aandelen in portefeuille heeft. Er is bij 96% van deze ondernemingen op aandeelhoudersvergaderingen gestemd. Hierbij is gebruik gemaakt van stemrapporten van internationaal opererende dienstverleners, zoals ISS. Mede aan de hand hiervan wordt gestemd over de voorstellen vanuit het management van de ondernemingen. In 44% van de vergaderingen was ons stemgedrag volledig conform de aanbevelingen van het management, in 56% van de gevallen werd er op één of meerdere onderdelen hiervan afgeweken. Voorts is het pensioenfonds lid van Eumedion, dat zich richt op onderhouden en doorontwikkelen van het corporate governance beleid van in Nederland gevestigde institutionele beleggers.

Bestuursaangelegenheden

Aanpassingen in formele stukken

De bestaande pensioenreglementen 2002 en 2006 zijn aangepast / samengevoegd in het nieuwe Pensioenreglement 2014. Dit is vastgesteld in de bestuursvergadering op 16 december 2013. Voor de concrete aanpassingen zij verwezen naar het betreffende hoofdstuk in dit jaarverslag.

De uitvoeringsovereenkomst is in 2013 één keer gewijzigd. Vervolgens is begin 2014 een verdere aanpassing doorgevoerd. Deze aanpassingen hebben betrekking op de voornoemde wijzigingen in de pensioenregeling.

Het bestuur heeft zich in de loop van 2013 gebogen over een update van de ABTN. Deze is begin 2014 afgerond en aan DNB aangeboden.

De statuten zijn in 2013 niet aangepast, de wijzigingen uit hoofde van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen zijn in maart 2014 door het bestuur vastgesteld en tevens beschikbaar gesteld aan DNB.

Compliance en integriteit

Voor verbonden personen en insiders geldt de gedragscode, gebaseerd op de modelgedragscode van de pensioenkoepel. Onderwerpen die hierin aan de orde komen zijn bijvoorbeeld vertrouwelijkheid van informatie, belangenconflicten, koersgevoelige informatie, geschenken en nevenfuncties. Het bestuur spreekt elk kwartaal aan de hand van een rapportage over compliance. In 2014 vindt een evaluatie van de compliancefunctie plaats.

Review beleggingsbeleid

Het bestuur heeft de in de loop van 2011 gestarte review beleggingsbeleid in de eerste helft van 2013 afgerond. De uitkomsten zijn verwerkt in het reguliere proces voor de vaststelling / monitoring van het strategisch / tactisch beleggingsbeleid. Voortgevoeld hieruit zijn de doelstellingennotitie en een omgevingsanalyse. Eind 2013 is de beleggingsstrategie voor de komende periode opnieuw vastgesteld door het bestuur.

Code Pensioenfondsen

Door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid is in het najaar van 2013 de Code Pensioenfondsen gepubliceerd. Deze vervangt de Principes voor goed pensioenfondsbestuur uit 2005. De Code wordt op dit moment bestudeerd, eerste indruk is dat een groot aantal bepalingen door Stichting Pensioenfonds Hoogovens al wordt toegepast. De Code is van kracht vanaf 1 juli 2014, voorts geldt 'Pas toe of leg uit'. In het Jaarverslag 2014 zal hierover verder worden gerapporteerd.

Bestuur

In 2013 is de samenstelling van het bestuur niet aangepast. Wel is de samenstelling van de commissies gewijzigd. In 2012 is de omvang en samenstelling van het bestuur reeds aangepast (van 16 naar 12 personen, toetreding van drie leden met specialistische kennis) en zijn verschillende modaliteiten bezien. Het bestuur heeft bovendien in 2013 op verschillende momenten gesproken over de consequenties van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen. In genoemde wet wordt een vijftal modellen onderscheiden. Na een afweging van voor- en nadelen heeft het bestuur eind 2013 gekozen voor het paritaire model. Deze keuze wordt medio 2015 geëvalueerd. Met betrekking tot het intern toezicht heeft het bestuur gekozen voor het continueren van de huidige praktijk van de Commissie van intern toezicht (met drie externe leden). Dit betekent dat het intern toezicht ingevuld wordt door een orgaan dat formeel de wettelijke taken van een Visitatiecommissie heeft. De onderneming blijft in de nieuwe setting vertegenwoordigd in het Verantwoordingsorgaan, de verhouding tussen het aantal leden namens de actieven en de gepensioneerden wordt aangepast aan de hand van de wettelijke bepalingen. Met de achterbannen wordt tot een convenant gekomen, met als strekking dat wordt gestreefd naar een benoeming van de betreffende leden van het VO vanuit de Centrale Ondernemingsraad (actieven) en representatieve organisaties (gepensioneerden). Deze ontwikkelingen en keuzes zijn in 2013 in een tweetal sessies met achterbannen (met VO en CIT) besproken.

Het bestuur heeft in het verslagjaar twaalf maal vergaderd. Een van de vergaderingen was geheel gewijd aan de review van het beleggingsbeleid. Ook is een retraite gehouden, met als onderwerpen de (evaluatie van de) bestuursstructuur alsmede bouwstenen voor een nieuw pensioencontract aan de hand van de stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen aanpassingen van het FTK. In de overige elf vergaderingen kwamen onder andere de volgende onderwerpen aan de orde:

- verschillende modellen voor de bestuursstructuur;
- wijzigingen pensioenreglement 2002 en 2006 / vaststelling pensioenreglement 2014;
- aanpassing van de uitvoeringsovereenkomst;
- wijzigingen in de ABTN;
- transitieplan nieuw pensioencontract;
- vaststelling Jaarverslag 2012 en bespreking van de inbreng van VO en CIT;
- Financieel Richtplan 2013 (over de beleggingsstrategie voor de komende jaren);
- diverse beleggingsonderwerpen (zoals afdekking valutabeleid, renteafdekking en beleggen in nieuwe Nederlandse woninghypotheken);
- maatschappelijk verantwoord beleggen;
- ervaringssterfte;
- bespreking rapportages compliance;
- premie en indexatie 2014.

In 2013 heeft enkele malen overleg plaatsgevonden tussen het bestuur en DNB. Gesproken is over de voortgang van enkele grotere dossiers (wijzigingen in de bestuursstructuur conform de Wet versterking bestuur pensioenfondsen en stand van zaken aanpassing pensioencontract aan het op handen zijnde FTK).

Met betrekking tot het beleid gericht op geschiktheid en functioneren heeft in 2013 een aantal activiteiten plaatsgevonden. Elke maand is een sessie gehouden waarin het maandrapport voor leden van het bestuur is toegelicht. Door de beleggingsafdeling is voor leden van het bestuur in 2013 zes maal een bijeenkomst georganiseerd met een toelichting op een actueel beleggingsonderwerp. Voorafgaand aan de retraite van het bestuur (juni 2013) zijn door een extern bureau interviews met alle leden van het bestuur gehouden. De uitkomsten hiervan zijn in de retraite gepresenteerd en besproken. Ook zijn, één jaar na toetreding, de ervaringen van de twee externe leden van het bestuur geëvalueerd. Met achterbannen is voorts een zogenaamd opvolgingsbeleid vastgesteld. Hierin zijn de stappen beschreven die kandidaten voor het bestuur moeten doorlopen voordat zij door het bestuur kunnen worden voorgedragen voor een geschiktheidstoets bij DNB.

De paritaire leden van het bestuur van Stichting Pensioenfonds Hoogovens ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden ten behoeve van het pensioenfonds. Voor de drie leden namens de geleding gepensioneerden wordt sinds medio 2011 een vergoeding voor gemaakte onkosten verstrekt. De externe deskundigen ontvangen een vergoeding op basis van een tijdsinzet van gemiddeld één dag per week. Bij de hoogte van de vergoeding is rekening gehouden met in de markt gebruikelijke vergoedingenniveaus (met name bij andere pensioenfondsen) en met vergoedingen die worden verstrekt in het kader van de normen van de Sociaal-Economische Raad (SER).

Adviescommissie beleggingen en risico (ABR)

In 2013 heeft de Adviescommissie beleggingen en risico zes keer vergaderd. Daarnaast was er één gezamenlijke vergadering met de Adviescommissie financiering en risico over de te voeren beleggingsstrategie voor de komende jaren. Onder andere de volgende onderwerpen kwamen aan de orde:

- periodieke rapportages vanuit de uitvoeringsorganisatie (maand en kwartaal) alsmede de kwartaalplannen met daarin de voorgenomen implementatie van het vastgestelde beleggingsbeleid;
- omgevingsanalyse;
- het Financieel Richtplan 2013 (gericht op het beleggingsbeleid 2014 en verder);
- diverse beleggingsvoorstellen, mede in relatie tot de actuele ontwikkelingen op financiële markten (waaronder het wijzigen van het afdekken van de rente en valuta);
- review van de beleggingscategorie onroerend goed;
- contracten op het terrein van het vermogensbeheer.

Adviescommissie financiering en risico (AFR)

De Adviescommissie financiering en risico vergaderde in 2013, naast de hierboven genoemde gezamenlijke vergadering, zes keer en heeft in het verslagjaar ondermeer adviezen uitgebracht over:

- de beleidsstaffel;
- bouwstenen voor een gewijzigd pensioencontract (aan de hand van mogelijke aanpassingen in het FTK);
- Financieel Richtplan 2013 (gericht op het financieringsbeleid in 2014 en verder);
- doelstellingennotitie;
- indexatie en premie 2014.

Adviescommissie audit en rapportages (AAR)

In 2012 is besloten tot het instellen van deze commissie. Na een startbijeenkomst is de adviescommissie in 2013 vier keer bij elkaar geweest. Gesproken is over onder andere:

- in control statement;
- inrichting van het proces rondom het jaarverslag;
- uitvoeringskosten;
- self assessment uitbesteding vermogensbeheer;
- tegenpartijrisico's.

Geschillen- en klachtencommissie

In 2013 heeft één verzekerde van het pensioenfonds zich gewend tot de Geschillen- en klachtencommissie. Conclusie van de commissie is dat Stichting Pensioenfonds Hoogovens het reglement juist heeft toegepast. Een andere verzekerde heeft zich naar aanleiding van een conclusie van de Geschillen- en klachtencommissie uit 2012 gemeld bij het College voor de Rechten van de Mens. Conclusie van dit College is dat zij zich niet bevoegd acht over deze zaak te oordelen.

Personeel

Het pensioenfonds heeft geen eigen personeel, de medewerkers zijn in dienst van Tata Steel Nederland Services en gedetacheerd bij het pensioenfonds. De hiermee verband houdende personeelskosten worden door het pensioenfonds aan Tata Steel vergoed. Voor het personeel van het pensioenfonds geldt een evenwichtig beloningsbeleid dat gespiegeld wordt aan het beleid van Tata Steel Nederland. Het beloningsbeleid voldoet aan de uitgangspunten voor het beloningsbeleid zoals neergelegd in het besluit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 30 juli 2013. Van de beloningen, waarvan een (beperkt) deel in de vorm van een variabele uitkering kan worden toegekend, gaan geen prikkels uit die afbreuk doen aan de verplichting van het pensioenfonds om zich in te zetten voor de belangen van zijn verzekerden en andere stakeholders, of andere op het pensioenfonds rustende zorgvuldigheidsbeginselen.

Verantwoording en toezicht

Verslag Commissie van intern toezicht

In de ABTN van Stichting Pensioenfonds Hoogovens staat in artikel 1.2.3.4 omschreven waartoe de Commissie van intern toezicht (CIT) is ingesteld "de CIT beoordeelt de wijze waarop het pensioenfonds door middel van beleids- en bestuursprocedures en -processen wordt aangestuurd, alsmede de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met risico's op de langere termijn". Jaarlijks voert de CIT daartoe een onderzoeksplan uit en stelt over haar bevindingen een rapportage samen. Over haar bevindingen over 2013 heeft de CIT op 25 maart 2014 met het dagelijks bestuur en op 28 april 2014 met het Verantwoordingsorgaan gesproken.

Het onderhavige verslag is een samenvatting van bovengenoemde rapportage.

Samenstelling CIT en verantwoording

De voorzitter van de CIT is de heer G.E.A. van Til MBA. De twee overige leden van de commissie zijn de heren P. van Meurs RA en mr. H.J. Thoman. In samenspraak met het bestuur is een aftredingschema opgesteld, waarbij in principe een benoemingstermijn van drie jaar geldt, tenzij voor afloop van die termijn bij wijziging van de bestuursstructuur de commissie komt te vervallen. Omdat het bestuur heeft besloten te blijven bij visitatie, blijft de CIT in functie.

De CIT leden hebben hun overige functies kenbaar gemaakt en verklaard dat zij hun werk als toezichthouder op Stichting Pensioenfonds Hoogovens onafhankelijk en alleen in het belang van de deelnemers van het pensioenfonds hebben uitgevoerd.

Werkwijze

In 2013 heeft de CIT met enige regelmaat overleg gevoerd met het dagelijks bestuur en met de Adviescommissie audit en rapportages. Hierdoor is de CIT vroegtijdig geïnformeerd over ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en is verduidelijking verkregen op de reguliere documenten - zoals notulen, verslagen, rapporten e.d. - die de CIT ontvangt. Daarnaast heeft de CIT, zoals gebruikelijk, gesprekken gevoerd met medewerkers en directie van de uitvoeringsorganisatie, de voorzitter van het bestuur, de secretaris van het bestuur, de voorzitters van de adviescommissies, een bestuurslid met specifieke expertise op het gebied van risicomanagement, de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan, de externe accountant en de externe actuaris. Ook is gesproken met een lid van de Raad van Bestuur van Tata Steel Nederland en de secretaris van de Raad van Bestuur van Tata Steel Nederland.

Belangrijkste bevindingen

Het merendeel van de aanbevelingen van de CIT over 2012 is opgevolgd.

De pensioenregeling is gewijzigd per 1-1-2014 in verband met wijziging van het zogenaamde Witteveenkader. Voorts is een aanpassing per 1-1-2015 nodig, omdat het de bedoeling is het FTK per die datum te wijzigen. Het ontwerp en dus ook de invoering daarvan hebben evenwel wederom vertraging ondervonden, zodat nog steeds onduidelijk is hoe het FTK uiteindelijk zal luiden terwijl invoering op 1-1-2015 nog steeds waarschijnlijk is.

In het kader van wijziging van de governance is in december 2013 gekozen voor handhaving van het paritaire bestuursmodel. De werking daarvan zal medio 2015 worden geëvalueerd. De CIT beveelt aan daarbij de vraag te betrekken of het voorzitterschap van de adviescommissies van Stichting Pensioenfonds Hoogovens altijd in handen moet zijn van werkgeversbestuursleden.

De CIT heeft eerder geadviseerd tussen het bestuur en de uitvoeringsorganisatie heldere afspraken te maken over wat wederzijds wordt verlangd. Dit maakt het niet alleen mogelijk te beoordelen of gemaakte afspraken zijn nagekomen maar draagt ook bij, zeker wanneer na een zekere periode wordt geëvalueerd, aan een beter begrip en een betere onderlinge verstandhouding.

Het project review beleggingsbeleid is in december 2013 definitief afgerond door vaststelling van een Financieel Richtplan voor de komende jaren.

Voorts verloopt het project integraal risicomanagement voorspoedig.

Conclusie

Door het bestuur en de uitvoeringsorganisatie is veel werk verricht in 2013 en zijn er medio december grote stappen gezet naar toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en het pensioenfonds. Niettemin resulteert er een aantal punten die om aanpak en verbetering vragen.

Zowel de werkgever, als de werkgeversleden, de werknemersleden en de groep gepensioneerden in het bestuur van Stichting Pensioenfonds Hoogovens hebben zorgen waar het betreft de continuïteit van participatie door elk van hen in het bestuur. Daarom zal door hen met prioriteit aandacht worden gegeven aan het ontwikkelen van een concreet opvolgingsbeleid voor het bestuur.

Daarnaast zijn er kritische bemerkingen naar voren gekomen in het onderzoek van de CIT waar het betreft het functioneren van het bestuur, adviescommissies en uitvoeringsorganisatie. De CIT doet de aanbeveling serieuze aandacht te geven aan opvolging van de getrokken conclusies en gedane aanbevelingen in dit kader en ruim aandacht te besteden aan bevordering van bestuurlijke effectiviteit.

Voorts vraagt de relatie tussen bestuur en uitvoeringsorganisatie aandacht voor het vergroten van het onderling vertrouwen.

IJmuiden, 19 mei 2014

Reactie bestuur

Het bestuur is de Commissie van intern toezicht (CIT) erkentelijk voor de constructieve inbreng in dit jaarverslag. De CIT heeft in het kader van haar onderzoek interviews gehouden met onder andere leden van het bestuur en de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast is in 2013 diverse malen gesproken met een vertegenwoordiging van het bestuur en heeft de CIT deelgenomen aan de sessies met achterbannen over bestuursstructuur / risicoperceptie / voorbereiding op een nieuw pensioencontract.

Stichting Pensioenfonds Hoogovens heeft veel baat gehad bij de discussies met de CIT en de aanbevelingen die in 2013 zijn gedaan.

Het bestuur deelt de bezorgdheid van de CIT over de aanpassingen van de wetgeving inzake het Witteveenkader en het FTK. De opgetreden vertraging in de wetgeving impliceert dat de pensioenregeling niet in één keer kan worden aangepast. Daarbij is de vraag of (vanwege vertraging in de wetgeving) de genoemde datum van 1 januari 2015 voor de aanpassing aan verdere versoering van het Witteveenkader en het FTK kan worden gehaald.

De suggestie van de CIT om het voorzitterschap van de adviescommissies niet automatisch te laten vervullen door werkgeversbestuursleden is overgenomen. De statuten zijn inmiddels aangepast.

De CIT vraagt aandacht voor zorgvuldige afspraken tussen het bestuur en de uitvoering. Sinds medio 2013 werkt het bestuur met een meerjarige projectplanning en een jaaragenda. Dit geeft een goede basis voor de afspraken en verwachtingen tussen het bestuur en de uitvoeringsorganisatie.

Eind 2013 heeft het bestuur na zorgvuldige afweging en overleg met achterbannen een keuze gemaakt voor het paritaire model. Alle achterbannen hechten aan een directe bestuurlijke betrokkenheid. Medio 2015 zal de keuze voor het paritaire model en de werking daarvan worden geëvalueerd.

Het bestuur herkent de waarneming van de CIT dat de geschiktheidseisen voor bestuursleden zijn verhoogd. In dit kader is met achterbannen inmiddels een concreet toelatingsbeleid opgesteld en in uitvoering genomen. Op alle geledingen is een beroep gedaan om tijdig kandidaat bestuurders te selecteren en hen gelegenheid te bieden zich voor te bereiden op het voldoen aan de geschiktheidseisen. De ervaringen hiermee zullen worden meegenomen in de evaluatie medio 2015.

Voorts vermeldt de CIT diverse punten inzake het bestuurlijk functioneren. Het bestuur heeft in 2013 in een retraite stilgestaan bij het onderwerp bestuurlijke effectiviteit. Hier zijn verschillende acties uit voortgekomen, zoals jaarlijkse individuele evaluatiegesprekken met bestuursleden en stroomlijning van het proces tijdens vergaderingen van het bestuur. Ook wordt aandacht besteed aan de relatie bestuur / uitvoeringsorganisatie.

Concluderend herkent het bestuur zich in het algemeen in de bevindingen en conclusies van de CIT. In 2013 zijn belangrijke stappen gezet voor de toekomstbestendigheid van de pensioenregeling en het pensioenfonds. Deze stappen zullen ook in 2014 en daarna worden gezet. De resultaten van het onderzoek van de CIT en de constructieve dialoog hierover zijn van grote toegevoegde waarde voor het bestuur.

IJmuiden, 19 mei 2014

Oordeel Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft als taak jaarlijks een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het door het bestuur gevoerde beleid, de beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben en de naleving van de principes van goed pensioenfondsbestuur.

Dit is de zesde rapportering van het VO. Op 28 april heeft bespreking van dit oordeel en de reactie daarop met het bestuur plaatsgevonden.

Het VO heeft tevens met de CIT de bevindingen afgestemd en onderschrijft de aanbevelingen van het CIT volledig.

Bespreking in brede kring van het jaarverslag vond plaats op 19 mei 2014.

Bevindingen en aanbevelingen

Ontwikkeling dekkingsgraad

De dekkingsgraad is verbeterd van 111,2% per ultimo 2012 naar 117,3 % per ultimo 2013. Met deze stijging van 6% is Stichting Pensioenfonds Hoogovens iets achter gebleven bij de mediaan in Nederland, wat te verklaren valt door het wederom nemen van een voorziening vanwege de kosten van lang leven. Ook dit jaar is de stijging van de dekkingsgraad weer met name veroorzaakt door een goed rendement van 11,5% op de returnportefeuille en door een afname van de verplichtingen met 2,4%. Met 117,3% is de dekkingsgraad nagenoeg gelijk aan de vereiste dekkingsgraad en ligt die 4,3% boven het herstelpad.

In absolute zin blijft Stichting Pensioenfonds Hoogovens met een dekkingsgraad van 117,3% zich nog altijd beter positioneren dan vele andere pensioenfondsen en is de marge met de minimaal vereiste dekkingsgraad verder toegenomen.

Alles bij elkaar genomen een tevredenstellend resultaat.

Financiële rapportering

Net als in het oordeel over 2012 constateert het VO dat het financiële maandrapport een goed inzichtelijk en leesbaar document is. De maandrapportage wordt nu samen met de kwartaalrapportages eens per kwartaal besproken waarbij door de afdeling Control en Riskmanagement een mondelinge toelichting wordt gegeven. Deze wordt nog altijd zeer op prijs gesteld.

Communicatie richting deelnemers/toekomstperspectieven

In de meeste gevallen is de communicatie richting de deelnemers goed verzorgd.

In het oordeel over 2012 heeft het VO het volgende opgemerkt: "Met bijzondere aandacht heeft het VO een passage uit de nieuwsbrief van januari 2013 gelezen. Hierin staat vermeld dat het pensioenfonds verwacht voldoende extra beleggingsrendement te maken om de dekkingsgraad te laten herstellen tot 115% en dat als dat gebeurd is, de pensioenen (gedeeltelijk) kunnen worden verhoogd. Het VO is positief over het duidelijke perspectief dat de deelnemers met deze mededeling wordt geboden. Van een bestuurlijke invalshoek gezien, merkt het VO op dat deze mededeling zich niet verhoudt met de vigerende beleidsstaffel en nadere uitwerking behoeft."

Helaas is dat duidelijke perspectief dit jaar op een voor de deelnemers onnavolgbare wijze niet ingevuld. Er is met een dekkingsgraad van 117,3 besloten niet te indexeren. Zie volgende paragrafen.

Beleidsstaffel toeslagverlening

Reeds in 2006 werd binnen het bestuur afgesproken dat de beleidsstaffel in 2007 zou worden geëvalueerd. Bij het jaarverslag 2011 zijn door het VO serieuze opmerkingen gemaakt over de beleidsstaffel. De reactie van het bestuur in het jaarverslag 2011 stemde het VO positief, want die luidde: "De evaluatie van de huidige beleidsstaffel zal in 2012 worden afgerond". In 2012 is dat wederom niet waargemaakt waarop het VO in 2013 oordeelde: "Wij verwachten van het bestuur een proactieve houding waarin het komt met concrete voorstellen voor de sociale partners, en waarbij het bestuur binnen zijn mandaat een eigen positie inneemt met betrekking tot (gedeeltelijke) indexatie zolang de sterk verouderde staffel niet is aangepast." Echter ook in 2013 is er geen voorstel voor een nieuwe beleidsstaffel gedaan en heeft het bestuur geen invulling gegeven aan de in het oordeel over 2012 uitgesproken verwachting. Hier heeft het VO vanuit bestuurlijk oogpunt veel moeite mee.

Review beleggingsbeleid

In de zomer van 2013 is de evaluatie beleggingsbeleid afgerond. Dit is een zeer gedegen analyse en conclusie geworden die geen grote wijzigingen in het vigerende beleid heeft gebracht. Dat is een goed signaal met betrekking tot de fundamentals van het beleid. De verwachting van het VO is dat het gebruik van het Middel Lange Termijn Plan (MLTP) voldoende analyserend vermogen en voeding tot (snellere) besluitvorming kan geven om de combinatie van gedegen beleggingsbeleid (de beleggingsfilosofie) en alertheid met betrekking tot actuele ontwikkelingen te combineren.

Pensioenpremie

Het VO constateert dat de ontvangen pensioenpremie, ondanks de toegepaste maximale opslag van 22%, nog niet kostendekkend is.

Financieel richtplan en Middel Lange Termijn Plan

Het financieel richtplan 2014 is in de ogen van het VO een evenwichtig plan waar het geëvalueerde beleggingsbeleid goed in is weergegeven en de visie en doelstellingen behoorlijk in zijn vertaald. Wat het VO als zeer teleurstellend heeft ervaren is dat het MLTP zoals opgenomen in het Financieel richtplan een oppervlakkige en statische invuloefening is in plaats van het 5-jarig model waarbij de visie/aannames in onderling verband worden doorgerekend en een prognose van de ontwikkeling van het pensioenfonds geeft, rekening houdend met belangrijke factoren als renteontwikkeling, visie op lang leven, beleggingsrendement, vermogensontwikkeling en mogelijke indexatie.

Bestuursstructuur

In 2012 heeft het bestuur veel actie ondernomen om de bestuursstructuur aan te passen van 16 naar 12 leden, waarvan 2 externe deskundigen, die ook inmiddels zijn benoemd. Deze aanpassing is bedoeld om de deskundigheid en de slagvaardigheid van het bestuur te verhogen en loopt vooruit op de komende nieuwe wetgeving aangaande de bestuursstructuur. In 2013 is er wederom veel werk verricht in de voorbereiding van voorstellen met betrekking tot de bestuursstructuur en het bespreken van deze voorstellen met de achterbannen. Dit heeft geleid tot duidelijke besluitvorming en vastlegging van het daarbij doorlopen proces. Een vervolgbijeenkomst is gepland voor juni 2014.

Besluitvorming indexatie 2014

Als eerder vermeld is in januari 2013 een verwachting gewekt naar de deelnemers met betrekking tot indexatie gekoppeld aan een dekkingsgraad van 115%. Dit is bij de besluitvorming in december 2013 niet bestendigd. Zonder deze verwachting zou een besluit om niet te indexeren nog te rechtvaardigen zijn geweest hoewel wel erg conservatief, gezien het feit dat ruim 80% van de pensioenfondsen in Nederland met een dekkingsgraad van 115% of meer hebben besloten (gedeeltelijk) te indexeren.

Bij gebrek aan een actuele beleidsstaffel en een feitelijk niet in gebruik zijnd MLTP is in de ogen van het VO een discussie gevoerd die erg op historie en het hier en nu is gericht, in plaats van een discussie die ook de verwachte ontwikkeling meeneemt in de besluitvorming.

Het besluit om met een dekkingsgraad van 117,3% toch niet te indexeren is bij veel deelnemers en hun vertegenwoordigers met onbegrip ontvangen. Het VO heeft begrepen dat in de zomer van 2014 een heroverweging zal plaatsvinden al is dat niet als zodanig gecommuniceerd naar de deelnemers.

Oordeel over 2013

De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Hoogovens heeft zich in 2013 verder verbeterd en het pensioenfonds staat er relatief goed voor gemeten met andere pensioenfondsen. Ook de positionering voor de toekomst is verbeterd. Het VO is eveneens positief over de gang van zaken met betrekking tot operationele activiteiten als beleggingen, financiële rapportages en over de voortvarendheid waarmee de bestuursstructuur werd aangepast. Het is voor het VO echter onmogelijk een positief oordeel te hebben over het wederom niet nakomen van de belofte met een voorstel voor een nieuwe beleidsstaffel toeslagverlening te komen en het nog altijd niet echt ingericht- en in gebruik hebben van een dynamisch MLTP als financieel rekenmodel dat inzicht verschaft in de samenhang van visie, aannames en genomen besluiten dan wel te nemen besluiten.

Het ontstane onbegrip bij deelnemers en hun vertegenwoordigers binnen Stichting Pensioenfonds Hoogovens voor de besluitvorming rond indexatie vormt een dreigend gevoel van onevenwichtigheid in de belangenbehartiging van de geledingen binnen Stichting Pensioenfonds Hoogovens en kan daarmee de toekomstige bestuurbaarheid onder druk zetten.

Het VO beveelt dan ook aan de in maart 2014 gemaakte afspraken tussen het VO en het bestuur van Stichting Pensioenfonds Hoogovens over het gereed hebben van zowel een voorstel voor een nieuwe beleidsstaffel als een dynamisch MLTP dat ook in het bestuur als zodanig wordt gebruikt en die beiden worden aangewend om in juni 2014

eventuele indexatie te heroverwegen, ditmaal strikt na te leven en waar te maken.

Ten slotte zijn afspraken gemaakt over de samenstelling en taken van het VO in de nieuwe bestuursstructuur en een wat intensiever contactenpatroon met het (gehele) bestuur.

Vooralsnog is het oordeel neutraal waarbij het VO er op rekent dat volgend jaar, op basis van het adequaat invulling geven van de bovengenoemde afspraken, een positiever beeld zou moeten zijn ontstaan.

Voor het komende jaar rekent het VO dan ook op een nog constructievere samenwerking met alle geledingen van het pensioenfonds .

IJmuiden, 19 mei 2014

Reactie bestuur

Het bestuur verwelkomt de inbreng van het Verantwoordingsorgaan (VO) en het overleg met het VO. Het afgelopen jaar is meerdere malen op reguliere basis (elk kwartaal) met het VO gesproken. Daarnaast heeft het VO ook deelgenomen aan de sessies met achterbannen en CIT over de nieuwe bestuursstructuur in het kader van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen, een nieuw pensioencontract en de risicobereidheid.

Met het VO is het bestuur tevreden over de verbetering van de financiële positie in 2013. Ook is in 2013 de review beleggingsbeleid afgerond en is na een gedegen analyse een keuze gemaakt uit de voorliggende bestuursmodellen conform de Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Het bestuur is verheugd dat het VO achter de uitkomsten van beide trajecten staat.

Het VO plaatst kanttekeningen bij de wijze waarop het bestuur tot het besluit is gekomen om per 1 januari 2014 geen toeslagen te verlenen. De toeslagverlening is besproken in de bestuursvergadering op 16 december 2013. Besloten is toen om per 1 januari 2014 geen toeslagen te verlenen, omdat niet helder was of de verbetering van de dekkingsgraad in de laatste maanden van 2013 voldoende bestendig zou blijken te zijn. Op 25 april 2014 zijn de argumenten nogmaals gewogen. Tegen de achtergrond van een robuuster actueel financieel beeld en concepten voor een nieuwe beleidsstaffel en een Middellange Termijn Plan heeft het bestuur besloten tot een toeslagverlening van 1% per 1 juli 2014.

Het bestuur had graag eerder aan de hand van nieuwe regelgeving rond het financieel toetsingskader een aangepaste beleidsstaffel ontwikkeld, de wetgeving is evenwel vertraagd.

Met ingang van 1 juli 2014 zal het takenpakket van het VO overeenkomstig de Wet versterking bestuur pensioenfondsen worden uitgebreid. Benoemende partijen voor het VO zijn voornemens om ten aanzien van samenstelling, benoeming en zittingsduur middels een convenant nadere afspraken overeen te komen.

Voor het komende jaar rekent ook het bestuur op voortzetting van een goede relatie en transparante samenwerking met het VO.

IJmuiden, 19 mei 2014

Jaarrekening 2013

Financiële overzichten (in mln. €)

Balans per 31 december

		2013	2012
Actief			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(2)		
Vastgoedbeleggingen		463	473
Aandelen		2.139	1.801
Vastrentende waarden		3.271	3.352
Derivaten		926	1.162
Overige beleggingen		395	327
Ontvangen zekerheden		256	519
		7.450	7.634
Vorderingen en overlopende activa	(3)	<u>43</u>	<u>36</u>
		7.493	7.670
Passief			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	998	673
Technische voorzieningen	(5)	5.763	6.000
Overige schulden en overlopende passiva	(6)	<u>732</u>	<u>997</u>
		7.493	7.670

Staat van baten en lasten

		2013	2012
Baten			
Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	(7)	108	106
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	(8)	<u>232</u>	<u>856</u>
		340	962
Lasten			
Pensioenuitkeringen		248	252
Pensioenuitvoeringskosten		4	3
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds			
Pensioenopbouw		126	120
Toeslagen			
Rentetoevoeging		21	85
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	(9)	-252	-257
Wijziging marktrente		-162	418
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-1	
Kosten langlevens		49	76
Overige actuariële resultaten		-18	-6
		-237	436
Saldo overdrachten van rechten	(10)	1	
Overige lasten		<u>-1</u>	<u></u>
		15	691
Saldo van baten en lasten		325	271

Bestemming van het saldo van baten en lasten

	2013	2012
Stichtingskapitaal en reserves	325	271

Kasstroomoverzicht

	2013	2012
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	2.114	2.209
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	203	230
Betaalde vermogensbeheerkosten	-31	-22
Aankopen beleggingen	<u>-2.141</u>	<u>-2.268</u>
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	145	149
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	108	106
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	3	3
Betaalde pensioenuitkeringen	-248	-252
Betaald in verband met overdracht van rechten	-4	-3
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	<u>-4</u>	<u>-3</u>
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-145	-149
Mutatie in de liquide middelen	0	0

Toelichting op de jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling (1)

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Algemeen

Voor zover hieronder niet anders is aangegeven, vindt waardering plaats op basis van actuele waarde. Alle in een vreemde valuta luidende bedragen zijn omgerekend in euro's tegen de per balansdatum geldende valutakoersen. Verschillen, ontstaan door afwijkingen ten opzichte van de aan het eind van het voorafgaande jaar gehanteerde koersen, worden verwerkt in de beleggingsopbrengsten. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. De toedeling van het belegd vermogen naar beleggingscategorieën is geschied op het niveau van individuele beleggingsportefeuilles of vermogensbeheerders.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien:

- indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft;
- in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Door het bestuur gevormde oordelen bij toepassing van de grondslagen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening, hebben met name betrekking op de beleggingen voor risico pensioenfondsen en de technische voorzieningen.

Deelnemingen

Het pensioenfonds houdt kapitaalbelangen in maatschappijen met een beleggingskarakter. Om inzicht te geven in de samenstelling van de beleggingsportefeuille wordt de waarde van de deelnemingen opgenomen onder de betreffende beleggingscategorie. De waardering van de kapitaalbelangen is gebaseerd op de waarderingsgrondslagen van het fonds.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerd

De waardering van beursgenoteerd vastgoed en infrastructuur geschiedt tegen beurswaarde per balansdatum.

Niet beursgenoteerd

De waardering van niet beursgenoteerd vastgoed en infrastructuur geschiedt tegen intrinsieke waarde op basis van de laatste taxatiewaardes. Vrijwel alle participaties worden jaarlijks getaxeerd op actuele waarde.

Aandelen

Hiertoe behoren aandelen, converteerbare obligaties en financiële instrumenten met de karakteristieken van aandelen, alsmede de aan deze beleggingscategorie toe te rekenen liquide middelen en deposito's. De waardering geschiedt tegen beurswaarde, voor zover het de converteerbare obligaties betreft vermeerderd met de lopende rente op de balansdatum. Niet beursgenoteerde beleggingen zijn opgenomen voor de geschatte marktwaarde.

Vastrentende waarden

Hieronder vallen obligaties, leningen en financiële instrumenten met de karakteristieken van vastrentende waarden, alsmede de aan deze beleggingscategorie toe te rekenen liquide middelen en deposito's. Waardering geschiedt tegen beurskoers plus lopende rente op de balansdatum. In het geval er geen beurskoers beschikbaar is, geschiedt waardering tegen de contante waarde van de toekomstige termijnen van rente en aflossing. De contante waarde wordt bepaald op basis van een rekenrente die gelijk is aan de geldende marktrente van soortgelijke instrumenten met een gelijke looptijd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. De waardering van de Total return swap (TRS) geschiedt met behulp van een marktconform en toetsbaar waarderingsmodel. In dit model wordt rekening gehouden met het kredietrisico, de waarde van het onderpand, de door het pensioenfonds ontvangen vergoeding, overige specifieke contractvoorwaarden en eventuele feitelijke markttransacties nabij de balansdatum.

Overige beleggingen

Onder deze categorie zijn de beleggingen opgenomen in zogenoemde absolute returnstrategieën. Deze worden gewaardeerd tegen actuele waarde. In geval van niet beursgenoteerde fondsen wordt de waarde van het fonds bepaald aan de hand van de onderliggende waarde in het fonds, welke wordt gewaardeerd tegen de beurskoers of bij het ontbreken daarvan tegen de geschatte netto marktwaarde.

Vorderingen en overlopende activa, overige schulden en overlopende passiva

Waardering vindt plaats tegen nominale waarde onder aftrek van eventueel noodzakelijk geachte voorzieningen.

Voorziening pensioenverplichtingen

Het gaat hier om de contante waarde van de pensioenaanspraken en -rechten. Bij de berekening van de pensioenverplichtingen is uitgegaan van de geldende pensioenreglementen (rekening houdend met het nieuwe pensioenreglement 2014) en van de pensioenaanspraken die kunnen worden toegerekend aan de tot de balansdatum verstrekten deelnemingsperiode. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- actuele marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per de balansdatum;
- de rentetoevoeging vindt plaats op basis van de nominale rente met een looptijd van 1 jaar zoals opgenomen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het einde van het vorige boekjaar. De rente wordt berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar;
- sterftegrondslagen op basis van AG prognosetabel 2012-2062 waarbij de sterftekansen zijn gecorrigeerd op basis van ervaringssterfte. De correctiefactoren voor ervaringssterfte zijn voor mannen tot 50 jaar 63,1%; lineair oplopend tot 100% op 100 jaar; daarna 100%. Voor vrouwen zijn de correctiefactoren tot 50 jaar 78,5%; lineair oplopend tot 100% op 100 jaar; daarna 100%;
- voor verzekerden die voor 1 januari 2002 premievrij zijn geworden dan wel gepensioneerd zijn, geldt een gehuwdheidsfrequentie van 90% waarbij voor leeftijden boven de pensioenleeftijd de gehuwdheidsfrequentie afneemt volgens de prognosetabel van het AG uit de periode 2012-2062; voor alle overige verzekerden geldt het systeem van bepaalde partner.
- alle mannen zijn drie jaar ouder verondersteld dan hun echtgenote/partner;
- in de voorziening pensioenverplichtingen is een opslag voor dekking van pensioenuitvoeringskosten begrepen van 2%;
- in de voorziening pensioenverplichtingen is rekening gehouden met de lasten uit hoofde van toeslagen die betrekking hebben op het volgende boekjaar, voor zover hierover in het huidige boekjaar is besloten.

Premiebijdragen

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

- de inkoop van aanspraken als gevolg van tijdsverloop;
- de inkoop van aanspraken in de eindloonregeling als gevolg van promotie en periodieken;
- de risicopremie voor het nabestaandenpensioen;
- de grondslagen voor het berekenen van de actuariële benodigde premie zijn gelijk aan welke worden gehanteerd voor de berekening van de pensioenverplichtingen. De rekenrente voor de gedempte kostendekkende premie bedraagt 4,7%;
- een opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen.

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds

Onder de beleggingsopbrengsten zijn begrepen de directe en indirecte beleggingsopbrengsten alsmede de vermogensbeheerkosten (inclusief transactiekosten).

Toelichting op de balans (in mln. €)

Beleggingen voor risico pensioenfond 2013 (2)

	Stand begin 2013	Aankopen	Verkopen / aflossingen	Netto investerings	Beleggings- opbrengsten	Stand eind 2013
Vastgoedbeleggingen	473	16	-33	-17	7	463
Aandelen	1.801	600	-527	73	265	2.139
Vastrentende waarden	3.352	1.237	-1.346	-109	28	3.271
Renteswaps	918		-129	-129	-134	655
Inflatieswaps	-431	61	-6	55	-47	-423
Total return swaps	218	157	-161	-4	41	255
Valutatermijncontracten	26		-56	-56	46	16
Derivaten	731	218	-352	-134	-94	503
Overige beleggingen	<u>327</u>	<u>70</u>	<u>-28</u>	<u>42</u>	<u>26</u>	<u>395</u>
Totaal beleggingen	6.684	2.141	-2.286	-145	232	6.771
Derivaten met een negatieve waarde	431					423
Ontvangen zekerheden	<u>519</u>					<u>256</u>
Beleggingen voor risico pensioenfond	7.634					7.450

Beleggingen voor risico pensioenfonds 2012 (2)

	Stand begin 2012	Aankopen	Verkopen / aflossingen	Netto investerings	Beleggings- opbrengsten	Stand eind 2012
Vastgoedbeleggingen	475		-15	-15	13	473
Aandelen	1.557	492	-500	-8	252	1.801
Vastrentende waarden	2.794	1.328	-1.117	211	347	3.352
Renteswaps	1.181		-541	-541	278	918
Inflatieswaps	-512	124	-3	121	-40	-431
Total return swaps	225	133	-134	-1	-6	218
Valutatermijncontracten	-50	67		67	9	26
Swaptions	1				-1	
Derivaten	845	324	-678	-354	240	731
Overige beleggingen	<u>306</u>	<u>124</u>	<u>-107</u>	<u>17</u>	<u>4</u>	<u>327</u>
Totaal beleggingen	5.977	2.268	-2.417	-149	856	6.684
Derivaten met een negatieve waarde	562					431
Ontvangen zekerheden	<u>612</u>					<u>519</u>
Beleggingen voor risico pensioenfonds	7.151					7.634

‘Totaal beleggingen’ is het bedrag aan beleggingen dat het pensioenfonds actief beheert. Dit bedrag komt niet overeen met het bedrag op de balans onder ‘Beleggingen voor risico pensioenfonds’, omdat derivaten met een negatieve waarde onder de passiva moeten worden verantwoord. De ontvangen zekerheden kunnen worden herbelegd in geldmarktfondsen met Aaa-rating en de mogelijkheid dagelijks in- of uit te treden alsmede in kortlopende (maximaal 12 maanden) covered bonds uit core eurolanden met een Aaa-rating. Voor de herbelegging in deze covered bonds geldt bovendien de restrictie dat niet meer dan de helft van de ontvangen zekerheden hierin mogen worden herbelegd met een maximum van € 100 miljoen. De hoogte van de ontvangen zekerheden fluctueert met de waardeontwikkeling van de derivaten. Tegenover de ontvangen zekerheden staat ook een verplichting om deze weer terug te betalen. De geldmarktfondsen en vastrentende waarden waarin de ontvangen zekerheden zijn belegd hebben een hoge kredietwaardigheid.

Het bedrag aan netto investeringen is gelijk aan het bedrag dat wordt onttrokken aan het totaal van de beleggingen. Dit komt overeen met de kasstroom uit pensioenactiviteiten zoals in het kasstroomoverzicht op pagina 41 is gespecificeerd.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van markt-noteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktom-standigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten significante schattingsposten (waaronder de te hanteren rentecurve, volatiliteit en inschatting van de kasstromen). De waardering wordt verricht naar de beste inzichten het pensioenfonds.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden worden de beleggingen ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus (levels):

- Level 1 - Directe marktnotering:

De waarde is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van beleggingen in een actieve markt.
- Level 2 - Afgeleide marktnotering:

De waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodel-len waarin gebruik is gemaakt van significante inputparameters die zijn afgeleid van waarneembare marktinformatie.
- Level 3 - Waarderingsmodellen en -technieken:

De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare markdata.

Beleggingen naar waarderingsmethode 2013

	Directe marktnotering	Afgeleide marktnotering	Waarderingsmodel-len en -technieken	Totaal
Vastgoedbeleggingen	17		446	463
Aandelen	2.139			2.139
Vastrentende waarden	1.370	1.800	101	3.271
Derivaten	16	655	255	926
Overige beleggingen	169	226		395
Ontvangen zekerheden	256			256
Beleggingen voor risico pensioenfonds	3.967	2.681	802	7.450
Derivaten met een negatieve waarde			-423	-423

Beleggingen naar waarderingsmethode 2012

	Directe marktnotering	Afgeleide marktnotering	Waarderingsmodel-len en -technieken	Totaal
Vastgoedbeleggingen	43		430	473
Aandelen	1.695	106		1.801
Vastrentende waarden	1.306	2.046		3.352
Derivaten	26	918	218	1.162
Overige beleggingen	116	210	1	327
Ontvangen zekerheden	519			519
Beleggingen voor risico pensioenfonds	3.705	3.280	649	7.634
Derivaten met een negatieve waarde			-431	-431

Vorderingen en overlopende activa (3)

	2013	2012
Vorderingen uit hoofde van betaalde zekerheden	43	36

Vorderingen uit hoofde van betaalde zekerheden betreft de tegenwaarde van de door het pensioenfonds betaalde collateralgelden als gevolg van de waardeverandering van derivaten. Tegenover de betaling staat de bovengenoemde vordering, omdat de collateralgelden alleen verschuldigd zijn wanneer het pensioenfonds niet aan zijn verplichtingen zou voldoen. Wanneer het pensioenfonds aan de contractverplichtingen voldoet gedurende de looptijd van de contracten, ontvangt het pensioenfonds de betaalde zekerheden terug. De vordering is rentedragend.

Stichtingskapitaal en reserves (4)

	2013	2012
Stand begin boekjaar	673	402
Uit bestemming saldo van baten en lasten	<u>325</u>	<u>271</u>
Stand einde boekjaar	998	673
Solvabiliteit		
Minimaal vereist eigen vermogen	248	258
Vereist eigen vermogen	987	907
Aanwezig eigen vermogen	998	673
Stand dekingsgraad einde boekjaar (in %)	117,3	111,2

Technische voorzieningen (5)

	2013	2012
Stand begin boekjaar	6.000	5.564
Pensioenopbouw	126	120
Toeslagverlening		
Rentetoevoeging	21	85
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-247	-252
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-5	-5
Wijziging marktrente	-162	418
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1	
Kosten langlevens	49	76
Overige actuariële resultaten	<u>-18</u>	<u>-6</u>
	-237	436
Stand einde boekjaar	5.763	6.000
Rekenrente rentetoevoeging (in %)	0,4	1,5
Gemiddelde gewogen rekenrente per ultimo (in %)	2,7	2,3
Duration van de pensioenverplichtingen (in jaren)	16	15
Samenstelling voorziening pensioenverplichtingen		
Deelnemers	2.490	2.566
Gewezen deelnemers	252	239
Pensioengerechtigden	<u>3.021</u>	<u>3.195</u>
Totaal pensioenverplichtingen	5.763	6.000

Overige schulden en overlopende passiva (6)

	2013	2012
Schulden uit hoofde van ontvangen zekerheden	299	555
Derivaten met een negatieve waarde	423	431
Diversen	10	11
Totaal	732	997

De schulden uit hoofde van ontvangen zekerheden hebben betrekking op de collateralgelden die tegenpartijen aan het pensioenfonds hebben betaald om de toekomstige betalingsverplichtingen uit de overeenkomsten zeker te stellen. Het pensioenfonds moet deze bedragen terugbetalen wanneer de tegenpartij aan zijn verplichtingen voldoet. De schulden zijn rentedragend.

Conform de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving zijn derivaten met een negatieve waarde onder de passiva gerubriceerd. Het pensioenfonds heeft voor deze negatieve waarde zekerheden moeten stellen in de vorm van collateralgelden. De vorderingen die tegenover deze betalingen staan, zijn in de balans gerubriceerd onder 'Vorderingen en overlopende activa'.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

	2013	2012
Vastrentende waarden		
Hypotheken	100	
Total return swap	8	4
Vastgoedbeleggingen		
Woningen	80	
Overig vastgoed	15	
Infrastructuur	5	6
Totaal	208	10

De niet in de balans opgenomen verplichtingen betreffen de door de tegenpartij of vermogensbeheerder nog niet opgevraagde investeringsruimte.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie van verbonden partijen tussen de bestuurders en werknemers van het pensioenfonds met de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen. Met de aangesloten ondernemingen vinden transacties 'at arm's length' plaats onder andere met betrekking tot ICT-dienstverlening.

Toelichting op de staat van baten en lasten (in mln. €)

Premiebijdragen van werkgever en werknemers (7)

	2013	2012
Werkgeversgedeelte	75	74
Werknemersgedeelte	<u>33</u>	<u>32</u>
Feitelijke premie	108	106

Samenstelling van de (gedempte) kostendekkende premie

	2013		2012	
	Gebaseerd op rentertermijn-structuur	Gebaseerd op verwacht rendement	Gebaseerd op rentetermijn-structuur	Gebaseerd op verwacht rendement
Jaarinkoop	85	52	82	51
Backservice inkoop	25	15	24	14
Koopsom overlijdensrisico	10	7	9	7
Inkoop overig	3	2	2	2
Toekomstige uitvoeringskosten	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>2</u>
Pensioenopbouw	125	78	119	76
Solvabiliteitsopslag	19	12	18	12
Opslag voor uitvoeringskosten	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Kostendekkende premie	145	91	138	89
Premiedekkingsgraad	85,0		87,5	
Duration	25	23	25	23
Gemiddelde rente	2,6	4,7	2,8	4,7

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen 2013 (8)

	Indirect	Direct	Kosten vermogens- beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-9	20	-4	7
Aandelen	245	27	-7	265
Vastrentende waarden	-76	109	-5	28
Derivaten	-136	45	-3	-94
Overige beleggingen	36	2	-12	26
Totaal	60	203	-31	232

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen 2012 (8)

	Indirect	Direct	Kosten vermogens- beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-3	20	-4	13
Aandelen	235	23	-6	252
Vastrentende waarden	250	101	-4	347
Derivaten	157	87	-4	240
Overige beleggingen	9	-1	-4	4
Totaal	648	230	-22	856

Vermogensbeheer- en transactiekosten

	2013	2012
Portefeuillebeheerkosten extern beheer	12	11
Portefeuillebeheerkosten intern beheer	3	4
Prestatieafhankelijke vergoedingen	10	1
Bewaarloon en overige kosten	1	1
Transactiekosten	5	5
Totaal	31	22

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (9)

	2013	2012
Ouderdomspensioen	183	189
Nabestaandenpensioen	58	60
Invaliditeitspensioen	6	3
Pensioenuitvoeringskosten	<u>5</u>	<u>5</u>
Totaal	252	257

Saldo overdrachten van rechten (10)

	2013	2012
Inkomende waardeoverdrachten	3	3
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>-4</u>	<u>-3</u>
Saldo overdrachten van rechten	-1	0
Onttrekking aan de voorziening pensioenverplichtingen	<u>1</u>	<u>0</u>
Totaal	0	0

Honorarium accountant (in €)

	2013	2012
Controle van de jaarrekening en verslagstaten	81.675	79.730
Overige controleopdrachten		
Fiscale adviesdiensten		
Overige niet controle diensten	<u> </u>	<u>23.146</u>
Totaal	81.675	102.876

Bezoldiging bestuurders (in €)

	2013	2012
Voorzitter		
Externe bestuursleden	96.800	24.200
Overige bestuursleden		
Externe adviseurs	30.250	31.060
Verantwoordingsorgaan		
Commissie van intern toezicht	<u>37.571</u>	<u>31.050</u>
Totaal	164.621	86.310

* De bezoldiging voor de externe bestuursleden is in 2013 hoger dan in 2012 doordat 2013 het gehele jaar betreft en 2012 enkel het vierde kwartaal.

Risicoparagraaf

Solvabiliteitsbeheer

De doelstelling van het pensioenfonds is om de door de werkgever met de werknemer gesloten pensioenovereenkomst onder de in de uitvoeringsovereenkomst gesloten voorwaarden uit te voeren. Op grond van deze overeenkomst heeft het pensioenfonds de taak om de opgebouwde pensioenen te verzekeren. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat het pensioenfonds ernaar streeft om de opgebouwde pensioenen en ingegane pensioenen mee te laten groeien met loon- respectievelijk prijsstijgingen. Dit is alleen mogelijk indien het pensioenfonds bereid is om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de groeivoet van de verplichtingen³. Dit hogere rendement wordt ook wel aangeduid als 'overrendement'.

Risicoacceptatie

De risicoacceptatie van het bestuur is gebaseerd op de volgende overwegingen:

- in de uitvoeringsovereenkomst staan geen bepalingen die de werkgever verplichten tot bijstortingen in geval van vermogenstekorten;
- de uit de uitvoeringsovereenkomst voortvloeiende premieomvang is klein in relatie tot de pensioenverplichtingen, waardoor de sturingskracht van premieaanpassingen beperkt is;
- in de uitvoeringsovereenkomst is overeengekomen dat het pensioenfonds de ambitie met betrekking tot waardevastheid en welvaartsvastheid financiert uit beleggingsrendement;
- een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie.

Risicobeleid

Het risicobeleid kent de volgende uitgangspunten:

- risico is de kans dat het pensioenfonds de doelstellingen niet realiseert;
- risico's worden bewust genomen om het benodigde overrendement te realiseren;
- het pensioenfonds beheert het financiële risico en wapent zich tegen onzekerheid, onder andere door het vormen en aanhouden van een financiële buffer.

Beheersmaatregelen

Het kunnen realiseren van de doelstellingen is grotendeels afhankelijk van de ontwikkeling van de solvabiliteit van het pensioenfonds. Het beleggingsbeleid, het toeslagbeleid en het premiebeleid zijn de belangrijkste maatregelen ter beheersing van het solvabiliteitsrisico.

• Beleggingsbeleid

- Door het separeren van de beleggingen in een matchingportefeuille en een returnportefeuille kan het bestuur specifiek en bewust inzetten op een risicorendementsprofiel dat past bij de risicoperceptie.
- De rente- en inflatiematching. Een deel van de beleggingen is afgestemd op de waardeontwikkelingen van de verplichtingen waarbij deels rekening is gehouden met verwachte toekomstige indexaties. De afstemming betreft zowel de rente- als de inflatiekarakteristieken.
- De kans dat de dekkingsgraad daalt tot onder een aanvaardbaar niveau wordt geminimaliseerd door beperking van de risico-omvang van de returnportefeuille.
- Het behalen van rendement. Beleggen in meer risicovolle beleggingscategorieën met een hoog verwacht rendement, zoals aandelen en vastgoedbeleggingen, worden afgestemd op de verdiendoelstelling van het pensioenfonds over langere perioden.

• Toeslagbeleid

De toeslagverlening van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds.

• Premiebeleid

De hoogte van de premie is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds en is gemaximeerd op 122% van de basispremie.

Bij het vaststellen van het financiële beleid maakt het bestuur gebruik van korte- en lange termijn scenarioanalyses. Jaarlijks herijkt het bestuur de strategie. Deze wordt vertaald naar een jaarplan en een plan voor de komende 5 jaar. Aan de hand van genoemde korte- en lange termijn scenarioanalyses toetst het bestuur of de verwachte uitkomsten op de middellange en langere termijn in overeenstemming zijn met de doelstellingen van het pensioenfonds.

³ Gebaseerd op het (risicovrije) rendement van de euroswaprente.

Vereist eigen vermogen

De Pensioenwet eist buffers in de vorm van eigen vermogen. De vereiste hoogte is afhankelijk van de mate waarin het pensioenfonds mismatchrisico neemt. De hoogte van dit vereist eigen vermogen is vastgesteld op grond van het standaardmodel in het Besluit FTK en de Regeling Pensioenwet. Dit model kent eigen risicodefinities. Op grond van het risicoprofiel van het pensioenfonds en onder toepassing van bedoeld standaardmodel bedroeg het vereiste eigen vermogen aan het einde van het boekjaar 17,1% van de verplichtingen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de risicocomponenten die leiden tot het vereist eigen vermogen volgens de definities uit het standaardmodel.

Samenstelling vereist eigen vermogen (in mln. €)

	2013	2012
S1. Rente- en inflatierisico	366	342
S2. Zakelijke waarden risico	687	636
S3. Valutarisico	290	210
S4. Grondstoffenrisico		
S5. Kredietrisico	91	40
S6. Verzekeringstechnisch risico	156	193
S7. Liquiditeitsrisico		
S8. Concentratierisico		
S9. Operationeel risico		
Subtotaal van alle risico's	1.590	1.421
Af: diversificatie-effect	-603	-514
Vereist eigen vermogen	987	907
Technische voorzieningen	5.763	6.000
Als percentage technische voorzieningen	17,1	15,1
Eigen vermogen	998	673
Af: Vereist eigen vermogen	987	907
Reservetekort/-overschot	11	-234
Als percentage technische voorzieningen	0,2	-3,9

In het standaardmodel zijn de vermogensseisen voor het liquiditeitsrisico, het concentratierisico en het operationeel risico op nihil gezet. Het pensioenfonds heeft wel maatregelen genomen om ook deze risico's te beheersen.

S1. Rente- en inflatierisico

Het renterisico heeft betrekking op het verschil in rentegevoeligheid van de vastrentende waarden ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het pensioenfonds gebruikt naast kasgeld en obligaties ook renteswaps om dit risico te beheersen.

Het inflatierisico maakt geen onderdeel uit van het standaardmodel; dit gaat immers uit van de (onvoorwaardelijke) nominale pensioenverplichtingen. Doordat het pensioenfonds als onderdeel van de financiële strategie inflatieposities aanhoudt, veroorzaakt dit een toename van het risico in het standaardmodel. De beleggingen in inflatiegerelateerde obligaties en inflatieswaps maken dat de nominale dekkingsgraad gevoelig is voor veranderingen in de marktverwachting voor inflatie. De nominale dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt geraakt in scenario's waarin de inflatie daalt. In de berekening van S1 is met dit effect rekening gehouden.

Het risico van de beleggingen in vastrentende waarden ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen bestaat voor een aanzienlijk deel uit de gevoeligheid voor veranderingen in de swapspread⁴. Dit risico is voor een deel gemitigeerd door het aanhouden van beleggingen die zijn gebaseerd op de swaprente. In onderstaande tabel zijn de posities opgenomen op basis waarvan het rente- en inflatierisico (S1) is berekend.

Beleggingen met rente- en inflatierisico (in mln. €)

	2013		2012	
	Contractomvang ⁵	Actuele waarde	Contractomvang ⁵	Actuele waarde
Vastrentende waarden				
Eurolanden excl. Europese periferie	1.210		1.033	
Overige Europa	81		80	
Staatsobligaties (nominaal)		1.291		1.113
Eurolanden excl. Europese periferie	98		80	
Overige Europa	42		45	
Staatsobligaties (inflatiegerelateerd)		140		125
Eurolanden excl. Europese periferie	477		556	
Eurolanden Europese periferie	214		313	
Overige Europa	334		394	
Overige	98		55	
Covered Bonds		1.123		1.318
Investment Grade		239		329
High Yield		305		192
Hypotheken		101		
Liquide middelen en overlopende activa/passiva		55		77
		3.254		3.154
Derivaten				
Euribor swaps	849	666	1.409	916
Eonia swaps	1.000	-11	500	2
Renteswaps	1.849	655	1.909	918
Inflatieswaps	1.499	-423	1.475	-431
Total return swaps	301	255	304	218
Totaal		3.741		3.859

* Periferie staat voor de eurolanden Portugal, Italië, Griekenland, Spanje.

** Tot voor 2012 werd op de renteswaps een vaste rente ontvangen en een korte, variabele rente gebaseerd op de Euribor rente betaald (Euribor swaps). In 2012 en 2013 zijn Euribor swaps voor een contractomvang van € 1.000 miljoen omgezet in renteswaps waarop de te betalen korte, variabele rente is gebaseerd op de Eonia rente (Eonia swaps). Hierdoor is voor het pensioenfonds het risico op de Euribor rente aanzienlijk verminderd.

S2. Zakelijke waarden risico

Dit betreft het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen van het niveau en de volatiliteit in marktprijzen van financiële waarden. Fluctuaties in marktprijzen vormen vooral een risico als ze niet of slechts gedeeltelijk samenvallen met de fluctuaties in de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen. Ook de mate waarin de marktprijzen fluctueren, de volatiliteit, is een risicobron.

In de tabel op de volgende pagina zijn de posities opgenomen op basis waarvan het zakelijke waarden risico (S2) is berekend. De hier verantwoorde posities in liquide middelen en overlopende activa en passiva zijn verantwoord

⁴ De swapspread geeft de mate aan waarin de rente op swaps (op basis waarvan de renteswaps en de pensioenverplichtingen worden gewaardeerd) afwijkt van de rente op obligaties.

⁵ De contractomvang geeft het bedrag aan van de onderliggende positie waarover het contract is afgesloten.

onder de vermelde beleggingscategorieën, omdat deze verband houden met beleggingstransacties behorende bij de desbetreffende beleggingscategorie. Deze posities zijn niet meegenomen in de berekening van S2, maar wel in de berekening van het kredietrisico S5.

Beleggingen met zakelijke waarden risico *(in mln. €)*

	2013		2012	
	Contractomvang ⁶	Actuele waarde	Contractomvang ⁶	Actuele waarde
Vastgoedbeleggingen				
Kantoren		48		49
Winkels		169		165
Overig vastgoed		69		57
Infrastructuur		160		159
Liquide middelen en overlopende activa/passiva		<u>17</u>		<u>43</u>
Totaal		463		473
Aandelen				
Europa		800		648
Amerika		596		479
Japan en Pacific		216		195
Emerging markets		<u>527</u>		<u>479</u>
Totaal		2.139		1.801
Vastrentende waarden				
Special Markets		14		82
Liquide middelen en overlopende activa/passiva		<u>3</u>		<u>116</u>
Totaal		17		198
Overige beleggingen				
Hedge funds				
Macro		31		30
Fund of funds		145		132
Multi strategy		3		5
Event driven		45		43
Diversen				1
Liquide middelen en overlopende activa/passiva		<u>171</u>		<u>116</u>
Totaal		395		327
Derivaten				
Swaptions (deltawaarde)				
Valutatermijncontracten	-869	<u>16</u>	-1.065	<u>26</u>
Totaal		16		26
Totaal		3.030		2.825

⁶ De contractomvang geeft het bedrag aan van de onderliggende positie waarover het contract is afgesloten.

Onderstaande tabel laat de aansluiting zien tussen de posities op basis waarvan S1 en S2 zijn berekend en het totaal van de beleggingen.

Verdeling beleggingen (in mln. €)

	2013	2012
Gerubriceerd onder S1. rente- en inflatierisico	3.741	3.859
Gerubriceerd onder S2. zakelijke waarden risico	<u>3.030</u>	<u>2.825</u>
Totaal beleggingen	6.771	6.684

S3. Valutarisico

Dit is het risico als gevolg van onvoldoende afstemming tussen activa en passiva dan wel inkomsten en uitgaven op het gebied van vreemde valuta. Het pensioenfonds beperkt het valutarisico door het afsluiten van valutatermijncontracten ter afdekking van het risico op de US dollar.
Van het totaal belegd vermogen van € 6.771 miljoen (2012: € 6.684 miljoen) luidt omgerekend € 2.323 miljoen (2012: € 2.082 miljoen) in een andere valuta dan de euro.

Netto valutapositie (in mln. €)

	2013			2012		
	Balans positie	Valuta derivaten	Netto positie	Balans positie	Valuta derivaten	Netto positie
US dollar	1.222	-869	353	1.117	-1.065	52
Japanse Yen	102		102	84		84
Australische dollar	83		83	80		80
Britse Pond	239		239	210		210
Overige valuta's	<u>677</u>		<u>677</u>	<u>591</u>		<u>591</u>
Totaal	2.323	-869	1.454	2.082	-1.065	1.017

S5. Kredietrisico

Dit is het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen (kredieten, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt.

Kredietkwaliteit vastrentende waarden (Moody's rating)

	2013		2012	
	Actuele waarde	In %	Actuele waarde	In %
Aaa	2.500	63,2	2.853	68,5
Aa1	148	3,7	209	5,0
Aa2	149	3,8	157	3,8
Aa3	37	0,9	50	1,2
A1	89	2,3	39	0,9
A2	21	0,5	46	1,1
A3	361	9,1	421	10,1
Baa1	62	1,6	75	1,8
Baa2			4	0,1
Baa3	109	2,8	89	2,1
< Baa3	334	8,4	212	5,1
Geen rating	<u>146</u>	<u>3,7</u>	<u>11</u>	<u>0,3</u>
Totaal	3.956	100,0	4.166	100,0

In onderstaande tabel wordt getoond hoe het totaalbedrag op basis waarvan het kredietrisico is berekend, is opgebouwd. De liquide middelen en de per saldo ontvangen zekerheden zijn belegd in geldmarktfondsen en vastrentende waarden met een Aaa-rating.

Beleggingen met kredietrisico (in mln. €)

	2013	2012
Vastrentende waarden onder S1 (exclusief liquiditeiten en overlopende activa/passiva)	3.292	3.077
Total return swaps	255	218
Liquiditeiten en overlopende overlopende activa/passiva in beleggingsportefeuilles	153	352
Ontvangen zekerheden	256	519
Totaal	3.956	4.166

Het pensioenfonds neemt deel aan een zogenoemd ‘securities lending program’. Hierbij ontvangt het pensioenfonds een vergoeding voor het tijdelijk uitleenen van effecten. Ultimo 2013 bedroeg de waarde van de uitgeleende effecten € 132 miljoen (aandelen € 101 miljoen, vastrentende waarden € 31 miljoen). Hiervoor zijn zekerheden ontvangen ter waarde van € 144 miljoen. Het pensioenfonds accepteert in dit ‘lending program’ sinds 2007 geen kasgelden meer als onderpand.

De beheersing van kredietrisico naar tegenpartijen vindt plaats op basis van de volgende processen:

Limietenstructuur

De limieten hebben betrekking op de kredietwaardigheidsklasse. Deze limieten worden dagelijks gemonitord en eventuele overschrijdingen worden in functiescheiding gerapporteerd.

Geaccordeerde tegenpartijen

Het pensioenfonds hanteert een lijst met geaccordeerde solide tegenpartijen. Alleen op deze tegenpartijen mag kredietrisico gelopen worden uit hoofde van geldmarktbeleggingen en Over the counter (OTC) derivaten.

Collateral management proces

Om het kredietrisico te beheersen wordt voor OTC producten op dagelijkse basis collateralgelden ontvangen of betaald. Met alle tegenpartijen van OTC producten worden ISDA-contracten aangegaan met een Credit Support Annex (CSA) waarin het collateral management is geregeld. De ontvangen collateralgelden belegt het pensioenfonds in geldmarktfondsen met een hoge kredietwaardigheid.

S6. Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico omvat de risico's van negatieve resultaten op de actuariële kanssystemen. Het belangrijkste verzekeringstechnische risico is de ontwikkeling van de levensverwachting van de verzekerden. Ouderdoms- en partnerpensioen worden levenslang uitgekeerd. Naarmate verzekerden langer leven zal de voorziening pensioenverplichtingen hoger uitvallen. De afgelopen jaren bleek steeds dat de levensverwachting (en de voorzienbare trend) van de Nederlandse bevolking en die van de verzekerden bij het pensioenfonds toenam. Door toepassing van de AG prognosetafel 2012 – 2062 met correcties op de sterftekansen op basis van ervaringssterfte is het langlevensrisico verdisconteerd in de technische voorzieningen. Het kortlevenrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden van een deelnemer mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor het pensioenfonds geen of onvoldoende voorzieningen heeft getroffen. Het langlevens- en kortlevenrisico zijn tegengesteld aan elkaar en beide risico's compenseren elkaar daarom in zekere mate. Gezien de omvang van het verzekerdenbestand heeft het pensioenfonds geen aanvullende herverzekering voor dit risico. In het vereist eigen vermogen wordt een buffer aangehouden voor het verzekeringstechnisch risico. Deze buffer is berekend volgens het formularium uit het standaardmodel.

S7. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. De korte termijn liquiditeitsbehoefte is bij het pensioenfonds voor het grootste deel afhankelijk van de waardeontwikkeling van de derivaten. Van vrijwel alle derivatenposities wordt dagelijks het waardeverschil afgerekend in de vorm van collateralgelden. Gevolg is dat de benodigde liquiditeiten afhankelijk zijn van de richting waarin de markten zich ontwikkelen. Zo genereren renteswaps bij een stijgende rente grote liquiditeitsbehoeften; inflatieswaps doen dat bij een dalende inflatieverwachting. Bij de valutatermijncontracten leidt vooral een stijgende US dollar tot liquiditeitsbehoeften. Het pensioenfonds beheerst het liquiditeitsrisico door periodieke analyse van de liquiditeitsvraag onder verschillende scenario's af te zetten tegen de capaciteit om aan deze liquiditeitsvraag te voldoen. Bij het samenstellen van de beleggingsportefeuilles wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om snel, zonder veel kosten aan de liquiditeitsvraag te kunnen voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt maandelijks gerapporteerd.

S8. Concentratierisico

Het concentratierisico is het risico dat ontstaat doordat de beleggingen onvoldoende gediversifieerd zijn. Het risico kan zich voordoen door een relatief groot deel van het vermogen te beleggen in één specifieke vermogenstitel, één specifieke vermogensbeheerder, één specifiek product of één specifieke tegenpartij in derivatenposities. Inzake het concentratierisico wordt als zodanig maandelijks gerapporteerd.

S9. Operationeel risico

Het operationeel risico heeft betrekking op een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Beheersmaatregelen die het operationeel risico beperken zijn onder andere de instelling van een professionele uitvoeringsorganisatie waarin voldoende gekwalificeerde medewerkers belast zijn met de dagelijkse gang van zaken, alsmede adequate functiescheidingen binnen de uitvoeringsorganisatie.

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Hoogovens

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2013 van Stichting Pensioenfonds Hoogovens te IJmuiden gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het Bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Hoogovens per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het Bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het Bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 19 mei 2014
KPMG ACCOUNTANTS N.V.

A.J.H. Reijns RA

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Hoogovens te Beverwijk is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangevane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum tenminste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Hoogovens is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 19 mei 2014
drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Informatie omtrent de uitvoeringsovereenkomst

Het pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst met de aangesloten werkgever waarin de wederzijdse verhouding is geregeld. Deze overeenkomst is in 2013 gewijzigd op 1 september 2013. Het bestuur stelt jaarlijks de premie vast op basis van de verwachte financiële positie van het pensioenfonds en de per regeling vastgelegde basispremie. In de uitvoeringsovereenkomst ligt onder andere vast welke premies de onderneming maximaal dient te betalen. De opslag op de basispremie zal nimmer meer bedragen dan 22% van de in enig jaar verschuldigde premies. De basispremie zijn vastgesteld op basis van de gedempte kostendekkende premie. De uitvoeringsovereenkomst kent geen bepalingen die de aangesloten werkgevers verplichten om tekorten bij het Pensioenfonds aan te vullen.

De per 31 december 2013 aangesloten werkgevers zijn:

- Tata Steel Nederland B.V.
- Tata Steel IJmuiden B.V.
- Tata Steel Nederland Technology B.V.
- Tata Steel Nederland Services B.V.
- Danieli Corus Technical Services B.V.
- Namascor B.V.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 25 april 2014 heeft de Raad van Beheer besloten om per 1 juli 2014 een toeslag ter verlenen aan deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers van 1%. Hierdoor daalt de dekkingsgraad per datum van toekenning met ongeveer 1%-punt.

Bijlagen

Bijlage 1: Structuur Stichting Pensioenfonds Hoogovens

Profiel

Stichting Pensioenfonds Hoogovens voert de pensioenregelingen uit voor de (ex-) werknemers van de Sociale Eenheid IJmuiden en van Namascor BV. Deze uitvoering omvat het administreren en uitbetalen van pensioenen en het op prudente wijze beleggen en beheren van het pensioenvermogen.

De bestuursstructuur van het pensioenfonds ligt vast in de statuten van het pensioenfonds. De pensioenregeling zoals deze geldt in het verslagjaar is vastgelegd in een tweetal pensioenreglementen: het pensioenreglement 2002 en het pensioenreglement 2006. De statuten en de pensioenreglementen zijn op aanvraag beschikbaar voor belangstellenden en staan ook op de website van het pensioenfonds: www.pfhoogovens.nl.

Organisatie

Raad van Beheer

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door een Raad van Beheer met een omvang van twaalf leden. Zes leden worden als werkgeversvertegenwoordigers benoemd door de directie van Tata Steel Nederland B.V. De werknemers en de pensioengerechtigden worden vertegenwoordigd door elk drie leden. De werknemersleden worden benoemd door de Centrale Ondernemingsraad van Tata Steel Nederland B.V. De pensioengerechtigde leden worden benoemd na verkiezing door en uit de pensioengerechtigden volgens een door de Raad van Beheer vast te stellen verkiezingsreglement.

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, secretaris en plaatsvervangend secretaris vormen samen met het werknemerslid of het pensioengerechtigd lid dat daartoe door de Raad van Beheer is aangewezen, het dagelijks bestuur van de Raad van Beheer.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt tenminste één keer per jaar verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over zijn beleid en de wijze waarop dit beleid is uitgevoerd, alsmede over de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur.

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit:

- twee leden namens de werkgever, te benoemen door de directie van Tata Steel Nederland B.V.;
- twee leden namens de deelnemers, te benoemen door de Centrale Ondernemingsraad van Tata Steel Nederland B.V.;
- twee leden namens de pensioengerechtigden, te benoemen door de voor deze geleding representatieve organisaties.

Commissies

Het pensioenfonds heeft vijf statutaire commissies:

- de Adviescommissie beleggingen en risico;
- de Adviescommissie financiering en risico;
- de Adviescommissie audit en rapportages;
- de Geschillen- en klachtencommissie;
- de Commissie van intern toezicht.

Adviescommissie beleggingen en risico

De Adviescommissie beleggingen en risico (ABR) adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over de beleggingsaangelegenheden.

Adviescommissie financiering en risico

Het bestuur laat zich bij het vaststellen van de financiële opzet gevraagd en ongevraagd adviseren door de Adviescommissie financiering en risico (AFR).

Adviescommissie audit en rapportages

Het bestuur laat zich gevraagd en ongevraagd adviseren door de Adviescommissie audit en rapportages (AAR). De AAR beziet men name de inrichting van processen, verslaglegging, de compliancefunctie en voert overleg met de Commissie van intern toezicht.

Geschillen- en klachtencommissie

De Geschillen- en klachtencommissie behandelt de geschillen tussen het pensioenfonds en belanghebbenden over de toepassing van de statuten en de pensioenreglementen. Ook behandelt deze commissie klachten over het functioneren van het pensioenfonds. De Geschillen- en klachtencommissie bestaat uit twee werkgeversleden en twee werknemersleden uit het bestuur.

Commissie van intern toezicht

Een Commissie van intern toezicht houdt door middel van jaarlijkse visitatie toezicht op de wijze waarop het pensioenfonds door middel van beleids- en bestuursprocedures en -processen wordt aangestuurd, alsmede de wijze waarop het bestuur omgaat met de risico's op de langere termijn. De commissie rapporteert tenminste jaarlijks haar bevindingen aan het bestuur. De commissie bestaat uit tenminste drie onafhankelijke externe deskundigen die worden benoemd door het bestuur.

Bijlage 2: Personalia (situatie per mei 2014)

Raad van Beheer

namens werkgever

	<i>in functie sinds</i>
ir. W.J.H.M.B. (Wim) Hamers*, voorzitter	2011
drs. G.J. (Geert-Jan) Haveman*, plv. voorzitter	2004
drs. J.J. (Jaap) Borst RT	2013
J. (Nita) Kiliaan	2012
drs. J. (Jelle) Mensonides	2012
drs. F.O. (Frants) Nielsen RC	2005

namens werknemers en pensioengerechtigden

dr. R. (Rob) Verhoef*, secretaris	2005
dr. H. (Hans) Blok*, plv. secretaris	2007
drs. F. (Frans) Candel*	2013
drs. G.H. (Gerard) Horn	2008
ir. G.J. (Guus) Keilman RO	2006
J.T. (Jan) de Ridder	2013

* leden dagelijks bestuur

Adviescommissie beleggingen en risico

Frants Nielsen, voorzitter	
Hans Blok	
Nita Kiliaan	
Jelle Mensonides	
Vacature (gepensioneerden)	
drs. H. (Henny) Kapteijn RA	2010
Prof. dr. J. (Jaap) Koelewijn	2009

Adviescommissie financiering en risico

Geert-Jan Haveman, voorzitter
Jaap Borst
Gerard Horn
Nita Kiliaan
Rob Verhoef

Adviescommissie audit en rapportages

Jaap Borst, voorzitter
Guus Keilman
Vacature (gepensioneerden)

Geschillen- en klachtencommissie

Wim Hamers
Geert-Jan Haveman
Guus Keilman
Jan de Ridder

Commissie van intern toezicht

G.E.A. (Geert) van Til MBA, voorzitter	2011
P. (Piet) van Meurs RA	2012
mr. H.J. (Han) Thoman	2013

Verantwoordingsorgaan

ir. E (Ernst) Hoogenes, voorzitter (namens werkgever)	2008
ir. F.H.M. (Frank) Wijtvliet (namens werkgever)	2009
A. (André) van Henten (namens werknemers)	2008
W. (Wouter) Roubos (namens werknemers)	2008
mr. G.J. (Gerard) Heeres (namens pensioengerechtigden)	2008
S.C.M. (Simon) de Ruijter RA (namens pensioengerechtigden)	2011

Directeur

mr. drs. J.J. (Hans) van de Velde

Afdelingshoofden

drs. J. (Jelles) van As RBA, *Directeur Beleggingen*
drs. R.F. (Richard) den Bult RA RE, *Pensioenen*
drs. P.G. (Piet) van der Graaff, *Secretariaat & Juridische Zaken*
H.T.M. (Harry) Lensen FC, *Control & Riskmanagement*

Accountant

KPMG Accountants N.V.

Actuaris

Towers Watson

Bijlage 3: Begrippenlijst

ABTN	In de Actuariële en bedrijfstechnische nota ligt vast op welke wijze het pensioenfonds is georganiseerd en hoe invulling wordt gegeven aan het beleid gericht op het behalen van de (wettelijke) doelstellingen.
AFM	Autoriteit Financiële Markten.
ALM	Het Asset Liability Managementmodel (ALM) omvat het beleggings-, toeslag- en premiebeleid, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van de bezittingen (assets) en de verplichtingen (liabilities) van het pensioenfonds, in samenhang met economische omstandigheden en de risicohouding.
Backservice inkoop	De verhoging van de opgebouwde pensioenaanspraken over de opgebouwde pensioenjaren bij een verhoging van de pensioengrondslag van een deelnemer.
Basispremie	De in de uitvoeringsovereenkomst opgenomen premiepercentages over de pensioengrondslag. De basispremie is vastgesteld op basis van de gedempte kostendekkende premie met een rekenrente van 4,7% en de verwachte ontwikkeling van het deelnemersbestand. De basispremie kan worden verhoogd met een opslag van maximaal 22% en worden verlaagd met een korting van maximaal 90%.
Beleggingsopbrengsten	De directe en indirecte opbrengsten uit het belegd vermogen.
Benchmark	Een maatstaf, bijvoorbeeld een beursindex of rentecurve, waarmee door het pensioenfonds behaalde rendementen kunnen worden vergeleken.
CAO-verhoging	De procentuele en structurele wijzigingen van de lonen conform de CAO van de sociale eenheid IJmuiden.
Collateralgelden	In geld ontvangen of verstrekte zekerheden ter dekking van verplichtingen die voortkomen uit bepaalde beleggingstransacties.
Consumentenprijsindex	Maatstaf die de stijging van de consumentenprijzen (prijsinflatie) in Nederland weergeeft (niet geschoond voor belastingeffecten). Het pensioenfonds hanteert voor toeslagverlening de door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex voor alle huishoudens over twaalf maanden, van oktober tot oktober, voorafgaand aan de beslissing over toeslagverlening.
CSA	Credit Support Annex. CSA is een bijlage bij de overeenkomst waarin afspraken zijn vastgelegd die tot doel hebben het kredietrisico tussen de partijen te elimineren of te verlagen.
Dekkingsgraad	De verhouding tussen enerzijds de nominale voorziening pensioenverplichtingen plus het eigen vermogen en anderzijds de nominale voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage.
Derivaten	Van effecten afgeleide beleggingsproducten, zoals futures, opties en swaps.
Diversificatie-effect	Het effect dat het totale risico kleiner is dan de som van de afzonderlijke risico's doordat de betreffende gebeurtenissen slechts zelden tegelijk optreden.
DNB	De Nederlandsche Bank.

Duration	Duration is de kasstroom gewogen looptijd van een verzameling van toekomstige kasstromen uitgedrukt in jaren.
Eigen vermogen	De netto bezittingen van het pensioenfonds minus de voorziening pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen is de buffer van het pensioenfonds om negatieve ontwikkelingen op te vangen.
Ervaringssterfte	Ervaringssterfte is de verhouding in de verwachte sterfte tussen enerzijds de pensioenfondspopulatie en anderzijds de gehele Nederlandse bevolking. Het is in feite een verzamelnaam voor alles wat een verschil in sterfterisico tussen de beide groepen kan veroorzaken. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan kenmerken als opleiding, beroep, inkomen, medische historie en persoonlijke leefstijl. Als gevolg van de ervaringssterfte kan het noodzakelijk zijn dat er een correctie wordt toegepast op de bevolkingssterftetekansen in de overlevingstafels. De correctiefactoren voor ervaringssterfte zijn bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens voor mannen tot 50 jaar gelijk aan 63,1%; lineair oplopend tot 100% op 100 jaar; daarna 100%. Voor vrouwen zijn de factoren tot 50 jaar 78,5%; lineair oplopend tot 100% op 100 jaar; daarna 100%.
Feitelijke premie	De premie die in rekening is gebracht.
Financieel Toetsingskader (FTK)	Het FTK is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfondsen zijn vastgelegd.
Future	Beursgenoteerd termijncontract.
Gedempte kostendekkende premie	De kostendekkende premie wordt berekend met een rente afgeleid van het op de lange termijn verwachte rendement. Het pensioenfonds hanteert een rente van 4,7% voor het vaststellen van de gedempte kostendekkende premie.
Groeivoet van de verplichtingen	De rentetoevoeging en waardeverandering van de voorziening pensioenverplichtingen in het boekjaar berekend op basis van de rentetermijnstructuur zoals door DNB gepubliceerd, uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde voorziening pensioenverplichtingen. Het is daarmee een maatstaf om het rendement op beleggingen te toetsen. Het pensioenfonds streeft ernaar op langere termijn een rendement op beleggingen te behalen dat ruim 2% hoger ligt dan de groeivoet van de verplichtingen. Dit overrendement kan worden gebruikt voor toeslagverlening, de financiering van onder andere de kosten van langlevens of reservevorming.
Inflatiegerelateerde obligaties	Obligaties waarvan de couponbetaling en de hoofdsom worden gecorrigeerd voor inflatie.
Inflatieswap	Overeenkomst tot ruil van inflatiestromen of inflatierisico's met een andere partij. Het pensioenfonds gebruikt inflatieswaps om het risico van onverwachte inflatie af te dekken.
Jaarinkoop	De verhoging van de opgebouwde pensioenaanspraken als gevolg van de toename van de opgebouwde pensioenjaren in het boekjaar van een deelnemer.
Kostendekkende premie	Op grond van de Pensioenwet vastgestelde premie die actuariael benodigd is in verband met de inkoop van pensioenverplichtingen, op basis van een nominale marktrente in enig jaar, inclusief de opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen en de opslag nodig voor uitvoeringskosten.

Looninflatie	De procentuele en structurele wijzigingen van de lonen conform de CAO van Tata Steel IJmuiden in een kalenderjaar.
Matching	Het proces waarbij de verwachte kasstromen die voortvloeien uit het pensioenvermogen worden afgestemd met de verwachte kasstromen uit hoofde van toekomstige uitkeringen.
Minimaal vereist eigen vermogen	Het minimaal vereist eigen vermogen is de ondergrens van het eigen vermogen. Indien het pensioenfonds een eigen vermogen heeft dat lager ligt dan het minimaal vereist eigen vermogen (er is dan sprake van een dekkingstekort), dan moet het DNB hierover onverwijld informeren en een kortetermijnherstelplan opstellen. Een langdurig dekkingstekort kan ertoe leiden dat het pensioenfonds pensioenaanspraken en -rechten moet korten.
Minimaal vereiste dekkingsgraad	De dekkingsgraad die hoort bij het minimaal vereist eigen vermogen.
Mismatchrisico	De kans dat het rendement op beleggingen lager is dan de groeivoet van de verplichtingen. Voor dit risico dient het pensioenfonds buffers aan te houden in de vorm van een vereist eigen vermogen. Het pensioenfonds verwacht dat het nemen van mismatchrisico leidt tot overrendement waardoor invulling kan worden gegeven aan de ambities van het pensioenfonds.
Optie	Opties geven het recht om tot een bepaalde datum een bepaalde hoeveelheid onderliggende waarden tegen een vooraf vastgestelde koers te kopen (calloptie) of te verkopen (putoptie).
OTC	Over the counter. Engelse term voor onderhandse (dat wil zeggen buiten een effectenbeurs om) handel in effecten, derivaten, valuta's of andere financiële producten.
Overlevingstafel	Geeft aan wat de overlevingskansen zijn per leeftijd van mannen en vrouwen in Nederland. Wordt gebruikt bij de berekening van de kasstromen van de opgebouwde pensioenen.
Overrendement	Verskil tussen het rendement op beleggingen en de groeivoet van de verplichtingen. Het overrendement kan worden gebruikt om toeslagen te verlenen of reserves te vormen.
Pensioengevend salaris	Dat deel van het salaris waarover eindlooppensioen wordt opgebouwd.
Premiedekkingsgraad	De feitelijke premie verminderd met de opslag voor uitvoeringskosten in het boekjaar gedeeld door de toename van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de aangroei van onvoorwaardelijke toegekende pensioenaanspraken van deelnemers in het boekjaar uitgedrukt in een percentage.
Rendement op belegging	De beleggingsopbrengsten uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen.
Renteswap	Overeenkomst tot ruil van rentestromen of renterisico's met een andere partij. Het pensioenfonds gebruikt renteswaps om de rentegevoeligheid van de beleggingen af te stemmen op de rentegevoeligheid van de voorziening pensioenverplichtingen.
Rentetermijnstructuur	Rentepercentage per looptijd. Wordt gebruikt bij het berekenen van de voorziening pensioenverplichtingen om te anticiperen op toekomstige opbrengsten uit beleggingen. Voor het vaststellen van de voorziening pensioenverplichtingen gebruikt het pensioenfonds de rentetermijnstructuur die door DNB is gepubliceerd.

Resultaat op beleggingen	Verschil tussen de beleggingsopbrengsten en de benodigde rentetoevoeging plus de waardeverandering als gevolg van verandering van de rentetermijnstructuur van de voorziening pensioenverplichtingen.
Rijpingsgraad	De rijpingsgraad geeft een indicatie voor de mate van vergrijzing van het pensioenfonds en komt overeen met het aandeel van de pensioengerechtigden in de totale voorziening pensioenverplichtingen.
Solvabiliteit	Het vermogen van het pensioenfonds om op langere termijn aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.
Termijncontract	Een overeenkomst waarbij de koper zich verplicht op een bepaalde datum een vermogenstitel van de verkoper te kopen tegen een vooraf vastgestelde prijs.
Toeslagen	Verhogingen van de pensioenen van deelnemers met de looninflatie alsmede de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers met de prijsinflatie.
Total return swap	Overeenkomst tot ruil van verschillende typen rendementen of risico's met een andere partij. Het pensioenfonds gebruikt total return swaps (TRS) voornamelijk om het rendement op obligaties te ruilen voor variabele rente (zoals Euribor) plus een opslag.
Vereist eigen vermogen	Het vereist eigen vermogen is het eigen vermogen waarover een pensioenfonds ten minste moet beschikken. De omvang van het vereist eigen vermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het pensioenfonds. Hoe meer mismatchrisico het pensioenfonds neemt, des te meer eigen vermogen vereist is als buffer voor dit risico. Indien een pensioenfonds een eigen vermogen heeft dat lager is dan het vereist eigen vermogen (er is dan sprake van een reservetekort), dan moet het een langetermijnherstelplan indienen bij DNB.
Vereiste dekkingsgraad	De dekkingsgraad die hoort bij het vereist eigen vermogen.
Voorziening pensioenverplichtingen	De kasstromen van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten contant gemaakt tegen een rentetermijnstructuur.
Waardeoverdracht	Het overdragen van de waarde van verkregen pensioenaanspraken door de pensioenuitvoerder van de oude werkgever aan de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever, die voor deze waarde nieuwe pensioenaanspraken toekent.
WGA	Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten. Deze regeling maakt deel uit van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA).

Summary

Key figures (amounts in millions of €)

	2013	2012	2011	2010	2009
Number of participants					
Members	9,605	9,824	9,893	10,267	10,775
Deferred pensioners	4,069	4,136	4,285	4,774	5,012
Pensioners	<u>15,498</u>	<u>15,649</u>	<u>15,782</u>	<u>15,948</u>	<u>15,662</u>
Total	29,172	29,609	29,960	30,989	31,449
Pension liabilities					
Provision	5,763	6,000	5,564	4,964	4,521
Duration	16	15	15	14	13
Average weighted interest (in %)	2.7	2.3	2.7	3.5	3.9
Investments					
Real estate	463	473	475	470	437
Equities	2,139	1,801	1,557	1,458	1,173
Fixed interest	3,271	3,352	2,794	1,913	1,914
Derivatives	503	731	845	1,146	1,272
Other investments	<u>395</u>	<u>327</u>	<u>306</u>	<u>514</u>	<u>517</u>
Total investments	6,771	6,684	5,977	5,501	5,313
Solvency					
General reserve	998	673	402	527	782
Funding ratio (in %)	117.3	111.2	107.2	110.6	117.3
Required funding ratio (in %)	117.1	115.1	114.9	115.4	115.4
Return on investments versus pension liabilities (in %)					
Return on investments	3.5	14.4	11.7	6.4	15.3
Return on pension liabilities	-2.4	9.1	14.5	9.1	0.4
Avarage return on investments over the past 5 years	10.2	8.1	5.7	3.7	5.3
Avarage return on pension liabilities over the past 5 years	6.0	10.9	8.5	4.8	4.6

Financial policy and risk

Strategic goals and financial framework

The strategic goals of the fund are:

- to realize the pension rights as laid down in the pension scheme;
- to generate a return on investment sufficient to meet the needs of inflation-linked pensions;
- cost-effectiveness of the pension scheme;
- an acceptable level of financial risk.

In order to achieve these strategic goals the fund has implemented a financial policy which seeks to match the cash flow characteristics of the liabilities by combining investment in nominal and inflation-linked bonds and interest and inflation derivatives. This is accomplished by means of investments in credits, equities, real estate, infrastructure and absolute return strategies, so as to maintain an adequate performance potential for the portfolio as a whole. The latter is important for preserving the cost-effectiveness of the pension scheme. Accordingly, the assets under management have been split into two separate portfolios: a matching portfolio and a return portfolio.

To facilitate decision-making in relation to premiums, indexation and investment policy, a framework is used in which the central parameter is the funding ratio based on a real market value of the liabilities¹. Although the Board may decide to deviate from this framework, the decisions listed below were made in line with it.

In 2013, much attention was devoted to preparations for the new pension scheme. The new pension scheme applies since January 1, 2014. Another important issue in 2013 was the review of the governance structure. It was decided to maintain the model where the board consists of representatives of employer, participants and pensioners.

Results for 2013

In 2013 the funding ratio of the pension fund increased from 111.2% in January to 117.3% at the end of the year. The increase is mainly due to the increased interest and a good investment return. The funding ratio is slightly above the required coverage and is more than 4% above the expected funding ratio in the recovery plan.

The Board decided to continue a cautious policy and to give priority to building up sufficient assets in relation to the liabilities. This meant that, as in 2012, it once again proved impossible to fulfill the ambition of compensating active members and pensioners for inflation.

Outlook

Given the policies in the previous years, the fund expects to have an adequate basis for further recovery in the coming years. However, future developments in the financial markets are crucial for the pension fund to be able to meet its ambitions. The board will continue to seek a carefully considered balance between risk and return in relation to the fund's goals.

¹ This is the value of the pension liabilities including expected price inflation.

Financial statements (amounts in millions of €)

Balance sheet as per december 31

	2013	2012
Assets		
Investments	7,450	7,634
Receivables	<u>43</u>	<u>36</u>
	7,493	7,670
Liabilities		
General reserve	998	673
Provision for pension liabilities	5,763	6,000
Payables	<u>732</u>	<u>997</u>
	7,493	7,670

Statement of income and expenses

	2013	2012
Income		
Contributions receivable	108	106
Return on investments	<u>232</u>	<u>856</u>
	340	962
Expenses		
Change in market value pension liabilities	-237	436
Benefits payable	248	252
Transfers in and out	1	
Operating expenses	4	3
Other expenses	<u>-1</u>	<u>—</u>
	15	691
Fund result	325	271

COLOFON

Een uitgave van
Stichting Pensioenfonds Hoogovens

Bezoekadres

Wijckermolen 202
1941 JA Beverwijk

Postadres

Postbus 10000
1970 CA IJmuiden

Telefoon

(0251) 49 10 83

Fax

Algemeen: (0251) 471081
Beleggingen: (0251) 470225
Pensioenen: (0251) 471180

E-mail

Pensioenservices@pfhoogovens.nl

Internet

www.pfhoogovens.nl

